

A MONTMORENCY-I SZERELMESEK

**Francia költők versei
BARANYI FERENC
fordításában**

**HUNGAROVOK KIADÓ
Budapest, 2003**

A könyv megjelenését a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alapprogram
támogatta

Felelős szerkesztő: Kaiser László

© Baranyi Ferenc, 2003

ISBN 963 9292 60 5

HUNGAROVOKS KIADÓ BT.
1137 Budapest, Radnóti M. u. 11.
Telefon: 340-0859, fax: 239-0578
Felelős kiadó a Hungarovox Bt. vezetője

TARTALOM TABLE

Előzmények (*Baranyi Ferenc*)

Bernard Marti

Bel m'es lai latz la fontana
Szép a patakparti pázsit

Raimbaut de Vaqueiras

Alba
Hajnalének

Guillaume de Machaut

Rondeau
Rondó

Charles d'Orléans

Ballade sur le printemps
Ballada a tavaszról
En regardant ces belles fleurs
Nézem, mily szép a sok virág
Ballade du premier jour de mai
Ballada május első napjáról

Jeune, gente...
Szép ifju hölgy...

Les chapeaux
Női kalapok

Que nous en faisons
Amit csinálunk

Donnez aumosne aux prisonniers
Csak alamizsnát vár

Dans la maison de douleur
A fájdalom szálláshelyén

Allez-vous-en, souci
Hagyjon el a gond

En yver, du feu! du feu!
Tűz, tűz kell...

Ballade de nonchaloir
A közöny balladája

Yver, vous n'êtes qu'un villain
Nyomorúságos pór a tél

Rondeau sur le printemps
Rondó a tavaszról

Le tourment caché
Rejtett bánat

Cueur, qu'est-ce là?
Ki van ott?

Je meurs de soif
Szomjan veszek...

Ballade
Ballada

Jean Robertet

Ballade
Ballada

François Villon

Ballade
Ballada

Quatrain
Négysoros

Pierre de Ronsard

La rose de mai
Májusi rózsa

Voltaire

Le vainqueur d'Ivry
Ivry győztese

Aux mânes de M. Génonville
Génonville emlékezete

La mort de Medemoiselle Lecouvreur, célèbre atrice
Lecouvreur kisasszony, hírneves színésznő halálára

Le temple de Goût (fragment)
Az Ízlés temploma (részlet)

Immortalité de l'âme
A lélek halhatatlansága

Êpitre à Horace
Epistola Horatiushoz

André Chénier

Imité de la XVIe Idylle de Bion
Bión XVI. Idillje nyomán

Des vallons de Bourgogne...
Burgund völgyek felől...

Jeune fille, ton coeur...
Leányka, szíved is...

Un jeune homme dira
Fiatal férfi mondja

Au chevalier De Pange
De Pange lovaghoz

La jeune captive
A fogoly lány

Alphonse de Lamartine

Les pavots
Vadmák

Ischia
Ischia

Tristesse
Bánat

Adieux à la mer
Búcsú a tengertől

A Alix de V...
Alix de V...-hez

Apparition
Jelenés

Chant d'amour (fragment)
Szerelmes ének (részlet)

La fenêtre de la maison paternelle
A szülőház ablaka

A une jeune fille
Egy fiatal lányhoz

Prière de l'Indigent
A szűkölködő fohásza

Alfred de Vigny

Les amants de Montmorency
A montmorency-i szerelmesek

Victor Hugo

Cette ville
E város

Théophile Gautier

Noël
Karácsony

Eugène Pottier

La terreur blanche
A fehérterror

Jules Vallès

Vingt-huit mai
Május huszonnyolc

Guillaume Apollinaire

Le Pont Mirabeau
A Mirabeau-híd

L'Adieu
Búcsú

Hôtels
Szállodák

Paul Géraudy

Quarante ans
Negyven év

Fin tisserand
Ügyes takács

Quand cesseront vos traits...
Nyilaidat, uram...

Passé
Múlt

Sur le piédoche du petit faune de mon jardin
Kertem faun-szobrocskájának talapzatán

Louis Aragon

Du poète à son parti
Pártjához a költő

Elsa
Elza

Robert Desnos

Chant pour la belle saison
Ének a szépség évszakáért

Jacques Prévert

Les feuilles mortes
Halott levelek

Francia szerzők művei
Baranyi Ferenc fordításában
1961-2001
(Összeállította: *Snéden Norina*)

ELŐZMÉNYEK

Mindennek a Légrády-testvérek kalendáriuma volt az oka.

Valamikor, a múlt század negyvenes éveinek elején, amikor épphogy csak megtanultam olvasni, találtam benne egy André Chénier-verset. Fiatalember - ez volt a címe. Jékely Zoltán fordította magyarra. Egy kisfiúról szólt, akit egy nagylány ölbekap és csókokkal halmoz el, de a kisfiú még annyira kicsi, hogy csak a cuppanásokat érzi, semmi egyebet.

Teljesen analóg volt a helyzet, ugyanis a szép Pelsőczy Olga engem is gyakran ölbekapott akkortájt, hat-hétesztendő koromban. Apám főjegyző volt Nyáregyházán, ahol cseperedtem. Olga a titkárnői teendőket látta el mellette a községházán. André Chénier verse tehát rólam is szólt és meglódtatta a képzeletemet: a cuppanásokon túl vajon mit kellene még éreznem Pelsőczy Olga ölében?

Ez a vers nyitotta meg előttem a francia líra csodálatos birodalmának kapuját. És ez volt az első francia vers, amelyet - mily merészség Babits Mihály és Jékely Zoltán után! - megpróbáltam magyarra átültetni. Akkor már gimnazista voltam s néhány orosz, valamint német versfordításom már meg is jelent a megyei lapban.

Aztán, amikor magyar-olasz szakos bölcsészhallgató lettem, szinte kizárólag csak Itália költőivel foglalkoztam, elevenekkel és holtakkal egyaránt. Ám a sors különös kegyelme folytán másodéves koromban - félig-meddig amolyan harmadik szakként - felvehettem a franciát is az Eötvös Kollégium jóvoltából. Süpek Ottó járt ki oda rendszeresen, hogy hármunkat - Lövey Emilt, Meszerits Pistát és engem - bevonjon a francia kultúra bűvkörébe. Nem tanulhattam rosszul, mert - mintegy „jutalomüdülésképpen” - 1959-ben, huszonkét esztendő koromban, UNESCO-ösztöndíjjal kiküldtek Franciaországba, három hónapra, hogy nevelő (moniteur d'étudiant) legyek egy gyereknyaraltató táborban. Néhány évvel később pedig - ugyancsak ösztöndíjasként - a nagyhírű poitiers-i egyetemen végezhettem el egy szemesztert. Madame Frandon, Roger Garaudy és Győry János nevét feltétlenül meg kell említenem, mert ők voltak ott a legkedvesebb tanárain.

Attól kezdve rendszeresen fordítok francia verseket is. Jó néhány chanson és francia opera is az én magyar szövegemmel szólal meg kicsiny hazánkban. Elsősorban italianista vagyok, olasz művek tolmácsolója, de az a szerelem, amelyet fentebb említett négy tanárom, valamint két nagyszerű lány - Josyane Pierre és Catherine Vergne - ébresztett bennem a francia kultúra iránt annak idején, ma is izzásban tartja a szívemet.

Ennek az izzásnak az „égésterméke” ez a könyv is. Senki ne keressen benne protokoll-arányokat, a saját gusztusom szerint válogattam innen-onnan a verseket, több évszázad terméséből. Némely költő a kedvencek közül - például Charles d'Orléans, Voltaire, André Chénier vagy éppenséggel Alphonse de Lamartine - nagyobb teret kap itt, mint az eddigi hasonló jellegű gyűjteményekben. A kortárs költők verseiből, valamint az irodalmi értékű chanson-szövegekből alkalmasint majd egy másik antológiát állítok össze. Ez utóbbiak közül itt most csak két „világláger” kap helyet: Louis Aragon Elza és Jacques Prévert Halott levelek című műve. Dalszövegek - de nagy költők alkotásai. Ezért ebben a gyűjteményben a helyük. (Aragon verséhez Léo Ferré, Prévert-éhez pedig Joseph Kosma szerzett egyébként zenét.)

Ha kedvüket lelik ebben a könyvben, gondoljanak hálás szívvel a Légrády-testvérekre, de még inkább Pelsőczy Olgára. Én is ezt teszem.

Baranyi Ferenc

BERNARD MARTÌ
(XIIe SIÈCLE-XII. SZÁZAD)

BEL M'ES LAI LATZ LA FONTANA

Bel m'es lai latz la fontana
Erba vertz e chant de rana,
Com s'obrei
Pel sablei
Tota nueit fors a l'aurei,
El-l rossinhol mou son chant
Sotz fueilla el vergant,
Sotz la flor m'agrada
Dous'amor privada.
[.....]
Be-m det Dieus bon'escarida
D'amor, si-m fos ben aizida.
Lai manei
E dompnei:
Non es hom que meils estei.
Ges non ai mon cor voiant
D'amor, quan n'em vauc prezant
Per na Dezirada,
Mas trop m'es lunhada.
En autr'amistat propdana;
M'amor mis que-m fo dolsana,
Ans l'amnei
Que-m sordei
Mas la meiller no-m vairei.
L'esperviers ab bel semblant
Va del pueg ves leis volant
La longa trencada,
Pren lai sa volada.
En breu m'es com fils de lana
Lo fortz fres e la capsana,
Qui que-s grei
So-us autrei,
Tota-l rengua ab correi.
C'aisi vauc entrebescant
Los motz e-l son afinant:
Lengu'entrebescada
Es en la baizada.

SZÉP A PATAKPARTI PÁZSIT

Szép a patakparti pázsit,
melyben béka is tanyázik:
átbrekeg
éjeket,
folyton záporért eped.
Lomb-takarta csalogány
énekelget fönna a fán,
megbújnak virágok
közt szerelmes párok.

Íme, így rendelte Isten,
hogy vidító vágy hevítsen.
S bár a hely
nincs közel,
hol a kedves átölel:
oly nagyon boldog vagyok,
mikor elindulhatok
hozzá, kit imádok
s karjaimba zárok.
Volt közelebb lány is nála,
édes volt, akár a málna,
ám ha szebb
s édesebb
kerül eléd - észrevedd!
Sólyom is - ha több a vad -
a legnemesesebbre csap,
így, ha szebbet látok:
én se tétozok.
Fűzhet aztán bárki szíjra -
kedvemet nem szomorítja,
hogyha fog
bármi bog,
pányva és selyemhurok.
Rabbá tesz, kit elfogok,
győztes mégis én vagyok:
minden disputát ott
csókokkal lezárok.

RAIMBAUT DE VAQUEIRAS
(1155/60-1207)

ALBA

Gaita ben, gaiteta del chastel,
Quan la ren que plus m'es bon e bel,
 Ai a me trosqua l'alba,
 El jorns ven e no-n l'apel.
 Joc novel
Mi tol l'alba, l'alba, oc l'alba!

Gait-amics e veilha e crida e bray,
Qu'eu suy ric e so qu'eu plus voilh ai,
 Mays enics sui de l'alba
 E-l destrics que-l jorn nos fai,
 Mi desplai
Plus que l'alba, l'alba, oc l'alba!

Gaitatz vos, gaiteta de la tor,
Del gelos vostre malvays seynor,
 Enuios plus que l'alba,
 Que za jos parlam d'amor.
 Mas paor
Nos fai l'alba, l'alba, oc l'alba!

Domn'adeu! que non puis mais estar:
Malgrat meu m'en coven ad annar;
 Mais tan greu m'es de l'alba
 Que tan leu la vei levar.
 Enganar
Nos vol l'alba, l'alba, oc l'alba!

HAJNALÉNEK

Ébren állj, te őrszem és ne félj:
rámtalál, ki szebb mindenkinél
 s marad, míg jó a hajnal,
 Véget ér hamar az éj,
 játszva kél
s meglep a hajnal, úgy, a hajnal!

Fel ne add, barátom, őrhelyed,
gazdagabb nálam ma nem lehet
 senki, míg jó a hajnal.
 Ébreszt mást, de engemet
 eltemet
mindig a hajnal, úgy, a hajnal!

Óvd magad a toronyban, te őr:
rossz urad féltékenysége öl,
 durvábban, mint a hajnal.
 Minden szót, mit szív közöl,
 félbetör
kurtán a hajnal, úgy, a hajnal!

Ég veled, legszebb, legbájosabb!
Elmegyek, maradnom nem szabad -
 oly szomorú e hajnal!
 Fájlalom, ha kél a nap
 s kikacag
engem a hajnal, úgy, a hajnal!

GUILLAUME DE MACHAUT
(VERS L'AN 1300-1377, 1300 KÖRÜL - 1377)

RONDEAU

Faites mon cuer tout a un cop morir
Tres douce dame, en lieu de guerredon;
Puis que de riens nel volés resjoir,
Faites mon cuer tout a un cop morir;
Car il vaut mieus assez qu'einsi languir
Sans esperer joie ne garison.
Faites mon cuer tout a un cop morir.
Tres douce dame, en lieu de guerredon.

RONDÓ

Töröd egyetlen döfése kell -
jutalmam, szép hölgy, legyen a halál.
Más gyönyörűség nem érdekel:
töröd egyetlen döfése kell.
Veszni különb, mint így sorvadni el,
ha már öröm se, gyógyulás se vár -
töröd egyetlen döfése kell,
jutalmam, szép hölgy, legyen a halál.

CHARLES D'ORLÉANS
(1394-1456)

BALLADE SUR LE PRINTEMPS

Bien monstrez, printemps gracieux,
De quel mestier savez servir,
Car Yver fait cuers ennuieux,
Et vous les faittes resjouir;
Si tost, comme il vous voit venir,
Lui et sa meschant retenue
Sont contrains et prestz de fuir,
A vostre joyeuse venue.

Yver fait champs et arbres vieulx,
Leurs barbes de neige blanchir,
Et est si froid, ort et pluieux,
Qu'empres le feu convient croupir.
On ne peut hors des huis yssir,
Comme un oisel qui est en mue;
Mais vous faittes tout rajeunir
A vostre joyeuse venue.

Yver fait le soleil, ès cieulx,
Du mantel des nues couvrir;
Or maintenant loué soit Dieux,
Vous estes venu esclersir
Toutes choses et embellir;
Yver a sa peine perdue,
Car l'an nouvel l'a fait bannir
A vostre joyeuse venue.

BALLADA A TAVASZRÓL

Kecses tavasz, megmutatod,
milyen jól érted dolgodat,
csak nyűg a tél, a gondja sok,
míg te a föld öröme vagy.
Tart tőled a leggonoszabb
évszak, amelynek vársz nyomában,
s előled rögtön elszalad,
mikor megérkezel vidáman.

Szakálla fehérén lobog
a télnek, rét s erdő elagg,
hideg van, eső és lucsok,
a tűzre új hasábokat
vet az ember - s otthon marad.
De mint új tollba bújt madárban:
a kedv bennünk is égre csap,
mikor megérkezel vidáman.

Télen felhőkből szőtt, kopott
köpenybe bú az ég, a nap,
de - áldassék az Úr - ahogy
megjössz, minden világosabb
és szebb is lesz egy perc alatt,
veszít a tél a nagy tusában,
az új esztendő lábra kap,
mikor megérkezel vidáman.

EN REGARDANT CES BELLES FLEURS

En regardant ces belles fleurs,
Que le temps nouveau d'amours prie,
Chascune d'elles s'ajolie
Et farde de plaisans couleurs.

Quant embosmées sont d'odeurs,
Qu'il n'est cueur qui ne rajeunie,
En regardant ces belles fleurs,
Que le temps nouveau d'amours prie.

Les oyseaux deviennent danceurs
Dessus mainte branche fleurie,
Et font joyeuse chanterie
De contres de chans et teneurs,
En regardant ces belles fleurs.

NÉZEM, MILY SZÉP A SOK VIRÁG

Nézem, mily szép a sok virág,
ha nyílik Ámor évszakában,
cicomázkodnak mindahányan,
színekből szőnek új ruhát.

A szívnek ifjuságot ad
a kert, hol ily nagy illatár van,
nézem, mily szép a sok virág,
ha nyílik Ámor évszakában.

Virággal ékes minden ág,
madarak táncolnak vidáman,
s fürdőznek tiszta dallamárban
a földek, rétek és tanyák.
Nézem, mily szép a sok virág.

BALLADE DU PREMIER JOUR DE MAI

Trop long temps vous voy sommeillier,
Mon coeur, en dueil et desplaisir;
Vueilliez vous, ce jour, esveillier,
Alons au bois le May cueillir,
Pour la coustume maintenir.
Nous oirons des oyseauls le glay
Dont ilz font les bois retentir,
Ce premier jour du mois de May.

Le Dieu d'Amours est coustumier
A ce jour, de feste tenir,
Pour amoureux cueurs festier
Qui desirent de le servir;
Pour ce, fait les arbres couvrir
De fleurs, et les champs de vert gay,
Pour la feste plus embellir
Ce premier jour du mois de May.

Bien scay, mon coeur, que faulx Dangier
Vous fait mainte paine souffrir;
Car il vous fait trop eslongnier
Celle qui est vostre desir.
Pour tant vous fault esbat querir;
Mieux conseilier je ne vous scay
Pour vostre douleur amendir,
Ce premier jour du mois de May.

Ma Dame, mon seul souvenir
En cent jours n'auroye loisir
De vous raconter, tout au vray,
Le mal qui tient mon coeur martir,
Ce premier jour du mois de May.

BALLADA MÁJUS ELSŐ NAPJÁRÓL

Sokáig szunnyadtál, szivem,
gyötört a bú, a fájdalom,
most ébredj, indulunk, hiszen
erdőben járni jó nagyon -
ím, újra itt az alkalom.
Tisztások bűvös rejtekén
madár zajong az ágakon
tavasszal, május elsején.

Lám, ünnepel a Szerelem
istene is e szép napon,
hívei kedvére teszen,
csodás, mit ád, a jutalom.
És mindent zöld pompába von,
virágra, rétre dől a fény,
határunk megszépül nagyon
tavasszal, május elsején.

Szorongás fojtogat, szivem,
szünetlen szenvedsz, jól tudom,
hisz távol tőled kedvesem,
kinek hiánya bánt nagyon,
ki tudja, mikor láthatom?
Most más vigaszra nincs remény:
erdőben vár a nyugalom
tavasszal, május elsején.

Szép hölgy, egyetlen angyalom,
majd száz napig sorolhatom
mindazt, amit kiállok én,
előtör minden bánatom
tavasszal, május elsején.

JEUNE, GENTE...

Jeune, gente, plaisant et debonnaire,
Par ung priër qui vault commandement
Chargié m'avez d'une balade faire;
Si l'ay faicte de cueur joyeusement:
Or la vueilliez recevoir doucement.
Vous y verrez, s'il vous plaist a la lire,
Le mal que j'ay, combien que vraiment
J'aymasse mieulx de bouche le vous dire.

Vostre douceur m'a sceu si bien atraire
Que tout vostre je suis entierement,
Très désirant de vous servir et plaire,
Mais je seuffre maint doloireux tourment,
Quant a mon gré je ne vous voy souvent,
Et me desplaist quant me fault vous escrire,
Car se faire se pouoit autrement,
J'aymasse mieulx de bouche le vous dire.

C'est par Dangier, mon cruël adversaire,
Qui m'a tenu en ses mains longuement;
En tous mes faiz je le treuve contraire,
Et plus se rit, quant plus me voit dolent;
Se vouloye raconter plainement
En cest escript mon ennuyeux martire,
Trop long seroit; pour ce certainement
J'aymasse mieulx de bouche le vous dire.

SZÉP IFJU HÖLGY...

Szép ifju hölgy, kit nemessége áthat,
egy titkos óhaj, mely parancs nekem,
késztet megírni sóvár balladámat -
s én boldogan engedelmeskedem.
Ha összeáll - elküldöm szívesen,
olvassa végig, tetszik majd, remélem,
bár önnek akkor fájna a sebem,
ha magam mondhatnám el költeményem.

Ki tudna ellenállni ennyi bájnak?
Öné vagyok immáron teljesen,
hő óhajom a szolgáló alázat,
de tétlen kínban éghet csak szívem.
Csodálni önt ritkán szabad nekem
s az írás örömét sehogysem érzem,
így boldogabbá tenne, azt hiszem,
ha magam mondhatnám el költeményem.

Sorsom kezében. Rabjává alázhat
rátarti s kőszívű ellenfelem,
kinek öröm, hogy így emészt a bánat,
és jól mulat csak vergődésem.
Ha megkísérelném részletesen
papírra vetni minden szenvedésem:
nem férne el. Jobb lenne hát nekem,
ha magam mondhatnám el költeményem.

LES CHAPEAUX

Levez ces cueuvrechiefs plus hault
Qui trop cueuvrent ces beaulx visages;
De riens ne servent telz umbrages,
Quant il ne fait hale ne chault.

On fait a Beauté qui tant vault,
De la musser, tort et oultraiges:
Levez ces cueuvrechiefs plus hault
Qui trop cueuvrent ces beaulx visages.

Je sçay bien qu'a Dangier n'en chault,
Et pense qu'il ait donné gaiges
Pour entretenir telz usages:
Mais l'ordonnance rompre fault,
Levez ces cueuvrechiefs plus hault.

NŐI KALAPOK

Vegyétek le a kalapot,
mely bájos arcra vethet árnyat!
Sok haszna nincs a karimának,
ha szél se fúj, nap sem ragyog.

A Szépséget sincs semmi ok
elföldni, mert az bűn, gyalázat -
vegýétek le a kalapot,
mely bájos arcra vethet árnyat!

Tudom, a dac sosem nagyobb
hatalmánál a megszokásnak,
mely át nem hágható szabály, csak-
hát megszüntetve volna jobb...
Vegyétek le a kalapot!

QUE NOUS EN FAISONS

Que nous en faisons
De telles manières,
Et douces et fières
Selon les saisons!

En champs ou maisons
Par bois et rivières,
Que nous en faisons
De telles manières!

Ung temps nous taisons,
Tenans assez chières
Noz joyeuses chières,
Puis nous rapaisons:
Que nous en faisons!

AMIT CSINÁLUNK

Oly remek dolog,
amit mi csinálunk:
hőt, havat virágzunk,
mint az évszakok.

Erdőt, pázsitot,
vízmosást bejárunk -
oly remek dolog,
amit mi csinálunk!

Hallgatsz, hallgatok,
elcsitul a vágyunk,
jó álomra várunk
megvan minden ok...
Oly remek dolog!

DONNEZ AUMOSNE AUX PRISONNIERS CSAK ALAMIZSNÁT VÁR

Donnez l'aumosne aux prisonniers
Reconfort et Espoir aussi;
Tant feray au jaulier Soussi
Qu'il leur portera voutentiers.

Ilz n'ont ne vivres ne deniers,
Crians de fain, il est ainsi;
Donnez l'aumosne aux prisonniers
Reconfort et Espoir aussi.

Meschans ont esté mesnagiers,
Tenuz pour debte jusques cy;
Faictes les euvres de mercy,
Comme vous estes coustumiers;
Donnes l'aumosne aux prisonniers.

Csak alamizsnát vár a rab,
reményt a jobbra legalább -
addig járok a porkoláb
nyakára, míg önként nem ad.

Élelme, pénze nem maradt,
éhsége szinte már kiált:
csak alamizsnát vár a rab,
reményt a jobbra legalább.

Egyebe sincs: adósa csak,
nem tisztelik jogos javát,
ezért szánjátok legalább -
szokás szerint mást úgyse kap.
Csak alamizsnát vár a rab.

DANS LA MAISON DE DOULEUR

Dedens la maison de Doleur
Ou estoit trespiteuse dance,
Soussy, Viellesse et Desplaisance
Je vis dancer comme par cueur.

Le tabourin nommé Maleur
Ne jouoit point par ordonnance,
Dedens la maison de Doleur
Ou estoit trespiteuse dance.

Puis chantoient chançons de Pleur
Sans musique ne accordance;
D'Ennuy, comme ravy en trance,
M'andormy lors, pour le meilleur,
Dedens la maison de Doleur.

A FÁJDALOM SZÁLLÁSHELYÉN

A Fájdalom szálláshelyén
tanúja voltam síri táncnak:
a Gond, a Vénség és a Bánat
szokásos táncát láttam én.

A Balsors verte könnyedén
a dobót - s dobogtak a lábak,
a Fájdalom szálláshelyén
tanúja voltam síri táncnak.

Dallamtalanul sírt felém
gyászéneke e társaságnak,
a Nyűg is tűzbe jött - de fáradt
voltam s aludni tértem én
a Fájdalom szálláshelyén.

ALLEZ-VOUS-EN, SOUCI

Alez vous ent, alez, alez,
Soussy, soing et Merencolie.
Me cuidez vous, toute ma vie,
Gouverner, comme fait avez?

Je vous prometz que non ferez:
Raison aura sur vous maistrie.
Alez vous ent, alez, alez,
Soussy, Soing et Merencolie.

Se jamais plus vous retournez
Avecques vostre compaignie,
Je pri a Dieu qu'il vous maudie,
Et ce par qui vous revendrez:
Alez vous ent, alez, alez,
Soussy Soing et Merencolie!

HAGYJON EL A GOND

Hagyjon el végre engemet
a gond, a gyötrődés, a bánat!
Ők kormányoztak már, e hármak -
csodálkozom, hogy így esett.

Igérem, többé nem vezet
egyéb: a józan ész csupán csak,
hagyjon el végre engemet
a gond, a gyötrődés, a bánat!

Vissza többé ne térjenek
e hívatlan, mihaszna társak,
ha mégis meglátogatnának:
az Úristen torolja meg!
Hagyjon el végre engemet
a gond, a gyötrődés, a bánat.

EN YVER, DU FEU! DU FEU!

En yver, du feu! du feu!
Et en esté boire! boire!
C'est de quoy on fait mémoire
Quant on vient en aucun lieu.

Ce n'est ne bourde, ne jeu,
Qui mon conseil vouldra croire:
En yver du feu! du feu!
Et en esté boire! boire!

Chaulx morceaux, faiz de bon queu,
Fault en froit temps voire! voire!
En chault froide pomme ou poire,
C'est l'ordonnance de Dieu:
En yver du feu! du feu!

TÚZ, TÚZ KELL...

Tűz, tűz kell, ha itt a tél,
s inni, inni kell, ha nyár van,
higgy a rég bevált szabályban
bárhol jársz, akárhol élsz.

Ámitás, hazug szeszély
csöppnyi sincs e jótanácsban:
tűz, tűz kell, ha itt a tél,
s inni, inni kell, ha nyár van.

Csak meleg fogást egyél
hónak, fagynak évszakában,
s hűtsön friss gyümölcs, ha nyár van -
ád az Isten majd, ne félj.
Tűz, tűz kell, ha itt a tél!

BALLADE DE NONCHALOIR

Plaisant Beauté mon cuer navra
Ja pieça, si tresdurement
Qu'en la fievre d'Amours entra,
Qui l'a tenu moult asprement;
Mais, de nouvel, presentement,
Ung bon medecin qu'on appelle
Nonchaloir, que tiens pour amy,
M'a guery, la sienne mercy,
Se la playe ne renouvelle.

Quant mon cuer tout sain se trouva,
Il l'en mercia grandement
Et humblement lui dermanda
S'en santé seroit longuement.
Il respondy tressagement:
Mais que gardes bien ta fourcelle
Du vent d'Amours qui te fery,
Tu es en bon point jusqu'à cy
Se la playe ne renouvelle.

L'embusche de Plaisir entra
Parmy tes yeulx soutivement;
Jeunesse le mal pourchassa,
Qui t'avoit en gouvernement,
Et puis bouta privëement
Dedens ton logis l'estincelle
D'Ardant Desir qui tout ardy;
Lors fus navré, or t'ay query,
Se la playe ne renouvelle.

A KÖZÖNY BALLADÁJA

Szépség sebezte szívemet -
kegyetlen, édes gyöttelelem!
Szerelmi láz égette meg -
szenvedtem is keservesen,
de változott a helyzetem:
jó orvosnak vitt erre útja,
barátom ő, neve Közöny,
kikúrált, neki köszönöm,
hogy a seb nem fakad fel újra.

Hogy szívem többé nem beteg:
csakis neki köszönhetem,
szerényen kértem: ha lehet,
a gyógyulás örök legyen.
Ő bölcsen válaszolt nekem:
„Óvd kebledet, ha szembefúj a
szerelem szele perzselőn,
ha jól vigyázol, esküszöm,
hogy a seb nem fakad fel újra.

A háló, amit kivetett
a Gyönyör: áthullt a szemem,
hajszolni a veszélyeket
az ifjúság nem rest sosem,
fel is szította rendesen
a vágyat benned, lángragyúlt a
szikra - szerelmi tűzözön.
Meggzántalak - s most már öröm,
hogy a seb nem fakad fel újra.”

YVER, VOUS N'ESTES QU'UN VILLAIN NYOMORÚSÁGOS PÓR A TÉL

Yver, vous n'estes qu'un villain;
Esté est plaisant et gentil,
En tesmoing de may et d'avril
Qui l'acompaignent soir et main.

Esté revest champs, bois et fleurs
De sa livrée de verdure
Et de maintes autres couleurs,
Par l'ordonnance de Nature.

Mais vous, Yver, trop estes plain
De nège, vent, pluye et grézil:
On vous deust bannir en exil.
Sans point flater, je parle plain:
Yver, vous n'estes qu'un villain.

Nyomorúságos pór a tél,
de csupa kellem, báj a nyár,
április, május várja már
s reggel, este nyomába tér.

A nyár folyót, erdőt, mezőt
bebújtat tarka köntösébe,
nincs évszak, melynek színe több -
ez a természet rendelése.

Ha tél van, gond csak gondot ér,
hó, szél, dara, eső csupál,
boldog, ki jó zugot talál.
Igazat szól, ki így beszél:
nyomorúságos pór a tél.

RONDEAU SUR LE PRINTEMPS

Le temps a faissié son manteau
De vent, de froidure et de pluye,
Et s'est vestu de broderie
de soleil raiant, cler et beau.

Il n'y a beste ne oiseau
Qu'en son jargon ne chante ou crye:
Le temps a laissié son manteau
De vent, de froidure et de pluye.

Riviere, fontaine et ruisseau
Portent en livree jolye
Gouttes d'argent d'orfavrerie;
Chascun s'abille de nouveau,
Le temps a laissié son manteau.

RONDÓ A TAVASZRÓL

Göncét ledobta az idő,
mit szél, eső, fagy adott rája,
s most új palástra vár a válla,
mit fényből Isten napja szó.

Apróvadaknak s röppenő
madárcáknak zeng víg danája:
göncét ledobta az idő,
mit szél, eső, fagy adott rája.

Folyó, patak, csörgedező
csermely önpompáját csodálja
s az új ruhába bújt világra
ezüst pereg, csillámeső -
göncét ledobta az idő.

LE TOURMENT CACHÉ

Plus penser que dire
Me couvient souvent,
Sans monstrier comment
N'a quoy mon coeur tire.

Faignant de sousrire,
Quant suis tres dolent,
Plus penser que dire
Me couvient souvent.

En toussant soupire
Pour secretement
Mucer mon tourment.
C'est privé martire,
Plus penser que dire.

REJTETT BÁNAT

Arról nem beszélek,
csak gondolkodom,
hogy nagyon-nagyon
fáj bennem a lélek.

Hogy keserűséget
rejt a mosolyom:
arról nem beszélek,
csak gondolkodom.

Sóhajt-fojtva élek -
nem mutathatom
tenger bánatom.
Hogy belül mit érzek:
arról nem beszélek.

CUEUR, QU'EST-CE LÀ?

Cueur, qu'est-ce là? - Ce sommes-nous voz yeux.
- Qu'apportez-vous? - Grant foison de nouvelles.
- Quelles sont-ilz - Amoureuses et belles.
- Je n'en vueil point voire, non se m'aist Dieux!

Dont venez-vous? - De plusieurs plaisans lieux.
- Et qui a-il? - Bon marchié de querelles:
- Cueur, qu'est-ce là? - Ce sommes-nous voz yeux.
- Qu'apportez-vous? - Grant foison de nouvelles.

C'est pour jeunes. - Aussi est-ce pour vieulx?
- Trop sont vieulx soubz pieça n'en estre telles?
Si ay, si ay; - Aumoins escoutez d'elles.
- Paix! je m'endors, - Non ferez pour le mieulx:
Cueur, qu'est-ce là? - Ce sommes-nous voz yeux.

KI VAN OTT?

Hé, ki van ott? - Csupán a két szemed.
- Mit hoztatok? - Sok hírt, szived kitárd hát!
- Üzenetük? - Szerelmes, hő kívánság.
- Nem érdekel, ég óvjon engemet!

Tanyáitok? - Csodás, mesés helyek.
- S mit látni ott? - Vásárok víg viszályát.
- Hé, ki van ott? - Csupán a két szemed.
- Mit hoztatok? - Sok hírt, szived kitárd hát!

Ifjak várják. - S csakúgy az öregek?
- Túl vénék ők. Vagy vénségük csak álság?
- Dehogy, dehogy! - Nem hallgatsz mégse ránk hát?
- Csitt, alhatnék! - Mit tennél egyebet?
- Hé, ki van ott? - Csupán a két szemed.

JE MEURS DE SOIF

Je meurs de soif, en cousté la fontaine;
Tremblant de froid au feu des amoureux;
Aveugle suis, et si les autres mène;
Pauvre de sens, entre saichans, l'un d'eux;
Trop négligent, en vain souvent soigneux;
C'est de mon fait une chose faïée,
En bien et mal par fortune menée.

Je gagne temps, et perds mainte semaine;
Je joue et ris, quand me sens douloureux;
Déplaisance j'ai d'esperance pleine;
J'attends bonheur en regret angoisseux;
Rien ne me plaît, et je suis dézireux;
Je m'esjouis, et cource à ma pensée,
En bien et mal par fortune menée.

Je parle trop, et me tais à grand peine;
Je m'esbahis et je suis courageux;
Tristesse tien mon confort en demaine,
Faillir ne puis, au moins à l'un des deulx;
Maladie m'est en santé donnée
En bien et mal par fortune menée.

ENVOI

Prince, je dis que mon fait malheureux
Et mon profit aussi avantageux
Sur un hasard j'asserrai quelque année,
En bien et mal par fortune menée.

SZOMJAN VESZEK

Szomjan veszek a parton, patak mellett,
szerelmesek tűzénél vacogok,
világtalan, ki másokat vezetget:
ész nélkül is bölcsek közül vagyok,
azt gondozom, amit hanyagolok.
A köznapit különlegesbe oltom -
hol jót, hol rosszat hoz reám a sorsom.

Időt nyerek árán vesztett heteknek,
ha fáj a lelkem, vígan kacagok,
undor fog el, mikor remény kecsegtet,
a boldogság nekem panaszra ok,
sosincs ínyemre, amit áhitok.
Ujjongok én, mikor dühöm kiontom -
hol jót, hol rosszat hoz reám a sorsom.

Csacsogok és megszenvedem a csendet,
merész megilletődötten vagyok,
rabságomban a bánat ad csak enyhét,
kettőből egyet nem hibázhatok,
ha épp rámjár a rúd, nem búsulok.
Egészség éltet akkor is, ha kór nyom -
hol jót, hol rosszat hoz reám a sorsom.

Herceg, mit mondtam, nem vidám dolog,
de nékem eddig csak hasznót hozott,
az éveket kihívón átbolyongom:
hol jót, hol rosszat hoz reám a sorsom.

BALLADE

Je meurs de soif auprès de la fontaine,
Suffisance ay, et si suis convoiteux;
Une heure m'est plus d'une quarantaine;
Droit et parfait je chemine en boiteux
Très patient plus que nul despitieux,
Je retiens tout et ce que j'ay despars,
A moy cruel et aux autres piteux,
Le neutre suis et si tiens les deux pars!

En doute suis de chose très certaine;
Infortuné je me répute eueux,
Vraye conclus une chose incertaine,
Rien je n'y fois et suis aventureux.
Flebe me tiens quant me sens vigoureux,
Plain de moisteux, tout tremblant, au feu ars;
Doulx et begnin, de semblant rigoureux;
Le neutre suis et si tiens le deux pars!

Quant dueil me prent, grant joye me demaine;
Par grant plaisir je deviens langoureux;
Indigent suis possident grant domaine;
Qui n'a nul goust je le tiens savoureux;
Qui m'est amer de lui suis amoureux;
Ignorant suis et si sçay les sept ars;
En grant seurté fort craitif et paoureux;
Le neutre suis et si tiens les deux pars!

Qui me loue il m'est injurieux,
Je ne bouge quant d'un lieu je me pars;
Pour bien ouvrir en vain labourieux;
Le neutre suis et si tiens les deux parts!

BALLADA

Szomjan veszek a forrás vize mellett,
jóllakva is örökön éhezem,
legalább negyven órát érzek egynek,
bicegve járok s mégis délcegen,
nem sűrget engem, csak a türelem.
Birtokolom, amit elhullatok,
csak másokhoz - magamhoz nincs szívem,
pártatlan és kétkulacsos vagyok.

Kétes nekem, amit biztosra vesznek,
boldognak látnak - s létem gyötirelem,
az igazat ítélem tévetegnek,
mi megesik velem, azt sem hiszem,
mindent lebírok s nincs erőm sosem.
Ázottan reszketek, hol tűz lobog,
nagy a jószágom, kemény a szívem -
pártatlan és kétkulacsos vagyok.

Öröm hevít, mikor bánat diderget,
sóvárgok ott, ahol gyönyör terem,
szűkölködöm s Dárius kincse felvet,
a sótalant tetszéssel ízlelem,
ki megkeserít, azt megkedvelem.
Bölcs nem vagyok s mégis mindent tudok,
biztonságban szorongok szüntelen -
pártatlan és kétkulacsos vagyok.

Aki dicsér, csúnyán bánik velem,
nem lép a lábam s messzire jutok,
mit mívelek, azt hiába teszem -
pártatlan és kétkulacsos vagyok.

JEAN ROBERTET
(XVe SIÈCLE - XV. SZÁZAD)

BALLADE

Je meurs de soif auprès de fontaine;
Je trouve doux ce qui doit estre amer;
J'aime et tiens chiers tous ceulx qui me font haine,
Je hé tous ceulx que fort je deusse amer;
Je loue ceulx que je deusse blamer,
Je prens en gré plus le mal que la bien;
Je vais querant ce qu'à trouver je doute;
Croire ne puis cela que je sçay bien,
Je me tiens seur de ce dont plus j'ay doute.

Je prens plaisir en ce qui m'est atayne;
Ung peu de chose m'est grant comme la mer;
Je tiens de près celle qui m'est loingtaine,
Je garde entier ce que deusse entamer,
Saoul suis de ce qui me fait affamer;
J'ay largement de tout, et si n'ay rien,
J'oublie ce que plus à cuer je bouté;
Ce qui me lasche me tient en son lien:
Je me tiens seur de ce dont plus j'ay doute.

Je tiens pour basse chose qui est haultaine;
Je fuy tous ceulx que deusse reclamer,
Je croy plus tard le vray qu'une fredaine;
Tant plus suis froid, plus me sens enflamer;
Quand j'ay bon cuer, lors je prens a pasmer;
Ce que j'acquiers je ne tiens pas pour mien,
Je prise peu ce qui bien chier me couste;
Sote manière m'est plus que beau maintien,
Je me tiens seur de ce dont plus j'ay doute.

Prince, j'ay tout, et si ne sçay combien:
J'atire á moy ce qui plus me déboute;
Ce que j'esloigne m'est plus près qu'autre rien:
Je me tiens seur de ce dont plus j'ay doute.

BALLADA

Szomjan veszek a forrás vize mellett,
az édes mindig keserű nekem,
gyöngéden bánok azzal, aki megvet -
s megvetem, aki jól bánik velem,
feddőimet dicsérem s tisztelem.
Javamnál többre tartom káromat,
kutatom, amit nem találok én fel,
mit jól tudok, azt hinnem nem szabad -
bizonyosságom egy maradt: a kétely.

Kedvemre tesz, ki súlyosan sebez meg,
tengernyi gond minden apró ügyem,
mellettem állnak, akik messze mentek,
mi széthasadt: sértetlen tömb nekem,
torkig vagyok, amikor éhezem.
Nincs semmim s elborítanak a javak,
csak fontos dolgokat felejték én el,
béklyóz, aki eloldja láncomat -
bizonyosságom egy maradt: a kétely.

Ki fennhéjáz, azt érzem egyre lentebb,
odacsalom, mitől menekedem,
csínynek hiszek, nem jócselekedetnek,
ha didergek, akkor van melegem,
és mellbe vág, ha ellágyul szívem.
Mit megszerzek, sajátom nem marad,
ki sokra tart, bagóért elfecsérel,
mi szép nekem, az szörnyen balgatag -
bizonyosságom egy maradt: a kétely.

Herceg, amim van, méretlen marad,
megölelem, ki eltaszít eréllyel,
ki hozzám ér, az van legtávolabb -
bizonyosságom egy maradt: a kétely.

FRANÇOIS VILLON
(1431/32-1463)

BALLADE

Je meurs de seuf auprès de la fontaine,
Chault comme feu, et tremble dent a dent;
En mon païs suis en terre loingtaine;
Lez ung brasier frissonne tout ardent;
Nu comme ung ver, vestu en president,
Je ris en pleurs et attens sans espoir;
Confort reprens en triste desespoir;
Je m'esjouys et n'ay plaisir aucun;
Puissant je suis sans force et sans pouvoir,
Bien recueully, debouté de chascun.

Rien ne m'est seur que la chose incertaine;
Obscur, fors ce qui est tout evident;
Doubte ne fais, fors en chose certaine;
Science tiens a soudain accident;
Je gaigne tout et demeure perdent;
Au point du jour dis: „Dieu vous doint bon soir!”
Gisant envers, j'ay grant paour de cheoir;
J'ay bien de quoy et si n'en ay pas ung,
Eschoitte attens et d'omme ne suis hoir,
Bien recueully, debouté de chascun.

De riens n'ay soing, si mettz toute ma paine
D'acquérir biens et n'y suis pretendent;
Qui mieulx me dit, c'est cil qui plus m'attaine,
Et qui plus vray, lors plus me va bourdent;
Mon amy est, qui me fait entendent
D'ung cigne blanc que c'est ung corbeau noir;
Et qui me nuyst, croy qu'il m'ayde a povoir;
Bourde, verté, au jour d'uy m'est tout un;
Je retiens tout, rien ne sçay concepvoir,
Bien recueully, debouté de chascun.

Prince clement, or vous plaise sçavoir
Que j'entens moult et n'ay sens ne sçavoir:
Parcial suis, a toutes loys commun.
Que sais je plus? Quoy? Les gaiges ravoir,
Bien recueully, debouté de chascun.

BALLADA

Szomjan veszek a forrás vize mellett,
lobbot vetek és vacog a fogam,
házamban érzem magam idegennek,
didergek, ahol izzó kályha van,
pondró-pucéran s díszpalástosan.
Jajongva ujjongok, ha nincs remény,
vigaszt lelek a sorscsapásban én,
nálam csömör lapul gyönyör megett,
hatalmas vagyok s erőben szegény -
behívnak és kipenderítenek.

Az tiszta csak, mit gyanakvás kikezdett,
s világos, ami homályban fogan,
a bizonyosság: oka kételyemnek,
a véletlennek nálam rendje van,
nyerésben is csak vesztek untalan.
Jó éjt! - mondom reggel, ha gyúl a fény,
hanyatt vetem magam fektemben én,
sok a javam s zsebeim üresek,
örökös vagyok s jussra nincs remény -
behívnak és kipenderítenek.

Gond nem gyötör s kínzó vágytól veszek meg:
ami nem kell, azért töröm magam,
felmagasztalnak, akik lekezelnek,
a hazugnak nálam igaza van,
barátom vagy, ha ráveszel, fiam,
hogy a hattyút hollónak nézzem én,
ki ellök: segélykezet nyújt felém,
gazság, igazság nékem egyre megy,
éles eszű vagyok s fejem kemény -
behívnak és kipenderítenek.

Kegyes herceg, ha tetszik, láss belém:
sokat tudok és mitsem értek én,
törvényt tisztelve mindent megszegek,
visszakapom, mi jár? Van rá remény?
Behívnak és kipenderítenek.

QUATRAIN

Je suis François, dont il me poise,
Né de Paris auprès Pontoise,
Et de la corde d'une toise
Saura mon col que mon cul poise.

NÉGYSOROS

Francia vagyok - s ez nagy bajom,
Párizsban, Pontoise táján lakom,
most a kötél vár rám: nyakamon
méri fejem, hogy mit nyom farom.

PIERRE DE RONSARD
(1524-1585)

LA ROSE DE MAI

Comme on voit sur la branche au mois de mai la rose,
En sa belle jeunesse, en sa première fleur,
Rendre le ciel jaloux de sa vive couleur,
Quand l'Aube de ses pleurs au point du jour l'arrose;

La grâce dans sa feuille, et l'amour se repose,
Embaumant les jardins et les arbres d'odeur;
Mais battue ou de pluie, ou d'excessive ardeur,
Languissante elle meurt, feuille à feuille décroît.

Ainsi en ta première et jeune nouveauté,
Quand la Terre et le Ciel honoraient ta beauté
La Parque t'a tuée, et cendre tu reposes.

Pour obsèques reçois mes larmes et mes pleurs,
Ce vase plein de lait, ce panier plein de fleurs,
Afin que vif et mort ton corps ne soit que roses.

MÁJUSI RÓZSA

Lásd májusban, amint ágán virít a rózsa:
pompája zsendülő, bimbója most fakad,
színeire az ég féltékenyen lecsap,
ha hajnal könnye hull s a tájat frissre mossza.

Bokrában kellem és szerelem bujdokol ma,
fát, kertet balzsamos illattal átitat,
hol az eső veri, hol hevével a nap,
s meghal, csüggedt fején szírom szárad szíromra.

Ily hamvas, zsendülő virág voltál te épp,
ég s föld hódolt neked csodás szépségedért,
de párkád úgy ítélte: te is legyél a földé.

A sírod könnyem és gyászom díszíti már
- emez tejescsupor, amaz virágkosár -
s így tested holtan is rózsa lesz mindörökké.

VOLTAIRE
(1694-1778)

LE VAINQUEUR D'IVRY

(Fragment de la HENRIADE)

Ses soldats près de lui, d'un oeil plein de courroux,
Regardaient ces vaincus échappés à leurs coups.
Les captifs, en tremblant, conduits en sa présence,
Attendaient leur arrêt dans un profond silence:
Le mortel désespoir, la honte, la terreur,
Dans leurs yeux égarés avaient peint leur malheur.
Bourbon tourna sur eux des regards pleins de grâce,
Où régnaient à la fois la douceur et l'audace:
«Soyez libres, dit-il; vous pouvez désormais
Rester mes ennemis ou vivre mes sujets...
Choisissez.» A ces mots d'un roi couvert de gloire,
Sur un champ de bataille, au sein de la victoire,
On voit en un moment ces captifs éperdus,
Contents de leur défaite, heureux d'être vaincus:
Leurs yeux sont éclairés leurs coeurs n'ont plus de haine;
Sa valeur les vainquit, sa vertu les enchaîne;
Et, s'honorant déjà du nom de ses soldats,
Pour expier leur crime, ils marchent sur ses pas.
Le généreux vainqueur a cessé le carnage;
Maître de ses guerriers, il fléchit leur courage.
Ce n'est plus ce lion qui, tout couvert de sang,
Portait avec effroi la mort de rang en rang:
C'est un Dieu bienfaisant, qui, laissant son tonnerre,
Enchaîne la tempête et console la terre.
Sur son front menaçant, terrible, ensanglanté,
La paix a mis les traits de la sérénité.

IVRY GYŐZTESE

(Részlet a Henriade című elbeszélő költeményből)

Mellette katonák, vérbeborult szemek
nézték a megfutott, legyőzött sereget,
mindenki reszketett, midőn elővezették,
álltak a foglyok és találgatták: mi lesz még?
Halálos félelem, szégyen és iszonyat
felhőzte tétova pillantásaikat.
Kegyes tekintetét Bourbon rájuk vetette,
melyben jóindulat s elszántság volt keverve.
„Szabadok vagytok” - így beszélt. „Vagy ellenem
lesztek, vagy - mint derék alattvalók - velem.
Válasszatok.” A szó királyi volt a harc vad
emlékü mezején, keblén a diadalnak,
elszállt a rémület, éledtek a rabok,
öröm volt már nekik legyőzve állni ott,
kihúnyt a gyűlölet, csupán a szemek égtek,
a nagyság és erény mindenkit megigézett,
s immáron a király hű katonájaként
mind azzal vezekelt, hogy táborába tért.
A nagylelkű vezér a mészárlást kivédte,
bátor vitézeit meghajlással dicsérte,
nem vérben gázoló martalóc volt, kinek
nyomán halál halad, ha harcból harcba megy,
feladja Isten is a menydörgés jogát, hogy
csitítsa a vihart, nyugtassa a világot.
Homlokára, ahol fenyegető a jel,
a béke a derű vonását írta fel.

AUX MÂNES DE M. DE GÉNONVILLE

Toi que le ciel jaloux ravit dans son printemps;
Toi de qui je conserve un souvenir fidèle,
 Vainqueur de la mort et du temps;
 Toi dont la perte, après dix ans,
 M'est encore affreuse et nouvelle;
Si tout n'est pas détruit, si, sur les sombres bords,
Ce souffle si caché, cette faible étincelle,
Cet esprit, le moteur et l'esclave du corps,
Ce je ne sais quel sens qu'on nomme âme immortelle,
Reste inconnu de nous, et vivant chez les morts;
S'il est vrai que tu sois, et si tu peux m'entendre,
O mon cher Génonville, avec plaisir reçois
Ces vers et ces soupirs que je donne à ta cendre,
Monument d'un amour immortel comme toi...
De ton aimable esprit nous célébrons les charmes;
Nous chantons quelquefois et tes vers et les miens;
Ton nom se mêle encore à tous nos entretiens;
Nous lisons tes écrits, nous les baignons de larmes.
Loin de nous à jamais ces mortels endurcis,
Indignes du beau nom, du nom sacré d'amis,
Ou toujours remplis d'eux, ou toujours hors d'eux-même,
Au monde, à l'inconstance ardents à se livrer,
Malheureux, dont le cœur ne sait pas comme on aime,
Et qui n'ont point connu la douceur de pleurer!

GÉNONVILLE EMLÉKEZETE

Te, kit visszaperelt az égi kikelet
s kit emlékezetem őriz örökre, híven:
 legyőzől időt, végzetet,
 halálhíred egy évtized
 múltán is átnyilall a szíven.
Ha van, mi ép maradt, kietlen, éji, zord
parton sóhaj ha kél vagy szikra gyúl szelíden,
s ha szellemed, amely a tested rabja volt,
immáron idvezült lélek sokak szerint (nem
tárul fel már nekünk, az érti csak, ki holt);
ha bárhol bárhogyan bolyongsz s elér a szó ott,
Génonville, jóbarát, úgy kérlek, hogy fogadd
a verset és a jajt, amit sírodra szórok -
szeretet gyöngye mind és örök, mint te vagy...
Varázsos szellemed kellemét emlegetjük,
idézzük szüntelen megannyi versedet,
naponta többször is kimondjuk a neved,
olvassuk műved és rá könnyeinket ejtjük.
Halandók közönye minket nem jellemez -
hozzánk s nevedhez is méltatlan lenne ez.
Kik csak magukra vagy ezer felé figyelnek:
mind állhatatlanok - de övék a világ,
pedig szájalmasak, akik sosem szerettek
s nem ismerték sosem a sírás vígaszát.

LA MORT DE MADEMOISELLE LECOUVREUR, CÉLÈBRE ACTRICE

Que vois-je? quel objet! quoi! ces lèvres charmantes,
Quoi! ces yeux d'où partaient ces flammes éloquentes,
Éprouvent du trépas les livides horreurs!
Muses, Grâces, Amours, dont elle fut l'image,
O mes dieux et les siens, secourez votre ouvrage!
Que vois-je? c'en est fait, je t'embrasse, et tu meurs!
Tu meurs; on sait déjà cette affreuse nouvelle;
Tous les coeurs sont émus de ma douleur mortelle.
J'entends de tous côtés les beaux-arts éperdus,
S'écrier en pleurant, Melpomène n'est plus!

Que direz-vous, race future,
Lorsque vous apprendrez la flétrissante injure
Qu'à ces arts désolés font des hommes cruels?

Ils privent de la sépulture
Celle qui dans la Grèce aurait eu des autels.

Quand elle était au monde, ils soupiraient pour elle;
Je les ai vus soumis, autour d'elle empressés;
Sitôt qu'elle n'est plus elle est donc criminelle!
Elle a charmé le monde, et vous l'en punissez!
Non, ces bords désormais ne seront plus profanes;
Ils contiennent ta cendre; et ce triste tombeau,
Honoré par nos chants, consacré par tes mânes,

Est pour nous un temple nouveau!
Voilà mon Saint-Denis; oui, c'est là que j'adore
Tes talens, ton esprit, tes grâces, tes appas:
Je les aimai vivans, je les encense encore,

Malgré les horreurs du trépas,
Malgré l'erreur et les ingrats,
Que seuls de ce tombeau l'opprobre déshonore.
Ah! verrai-je toujours ma faible nation,
Incertaine ès ses vœux, flétrir ce qu'elle admire;
Nos mœurs avec nos lois toujours se contredire,
Et le Français volage endormi sous l'empire

De la superstition?
Quoi! n'est-ce donc qu'en Angleterre
Que les mortels osent penser?

O rivale d'Athènes! ô Londres! heureuse terre!
Ainsi que les tyrans vous avez su chasser
Les préjugés honteux qui vous livraient la guerre.
C'est là qu'on sait tout dire, et tout récompenser;
Nul art n'est méprisé, tout succès a sa gloire.
Le vainqueur de Tallard, le fils de la Victoire,
Le sublime Dryden, et le sage Addison,
Et la charmante Ophélie, et l'immortel Newton,

Ont part au temple de mémoire:
Et Lecouvreur à Londres aurait eu des tombeaux
Parmi les beaux esprits, les rois, et les héros.
Quiconque a des talens à Londres est un grand homme.

LECOUVREUR KISASSZONY, HÍRNEVES SZÍNÉSZNŐ HALÁLÁRA

Mit látok? Jaj, mi ez! Hogyan? A bájos ajkak,
a szem, honnét sokatmondó tüzek nyilaztak -
a rettentő halált mutatják ólmosan!
Múzsák és gráciák, akiktől nyerte áldott
vonásait, miért pusztulhat alkotástok?
Csak nézem, ölelem - s ő meghal, vége van!
Meghal - a szörnyű hírt immár mindenki tudja,
s mindenki szíve fáj, bánattól elszorulva,
zokogni hallom én a szép művészetek
karát: Melpomené örökre elveszett!

Mit szólnak fiaink, ha hallják,
hogy mit művelhetett a szépséggel a gazság
s mit árthattak neki kegyetlen emberek?

A temetést is megtagadják
attól, akit görög oltár illetne meg!

Amíg körünkben élt, mind érte epekedtek,
láttam, hogyan tolong a hódolók hada -
és mára, lám, csupán szokványos bűneset lett,
csak jót tett, semmi mást - s meg kell lakolnia!
E partok ezután nem lesznek meggyalázva,
őrzik hamvait, a sírt, mely itt föld el,
megszentelt kórusunk örök emléked áldja
s nekünk új szentélyt itt emel!

Ez az én Saint-Denis-m, a sírkert, hol imádom
nemes tálentumod, búvölő szellemed,
mi életedben is szép volt, most is csodálom,
s habár a végső rettenet

iszonya munkál ellened:
nem engedem, hogy a gyalázat sírt gyalázzon!
Látlak magam előtt, törékeny nemzetem,
szándékoz nem szilárd, piszkolod azt, min ámulsz,
megúnt erkölceid s törvényeid okán dúlsz
én csapodár hazám - és babonák alá bújssz
elszenderülni csöndesen.

Hogy is van ez? Csak Angliában
gondolkodhat a földi lény?

Ó, versenytárs Athén! London, hol jobb világ van!
Megannyi zsarnokod elűzted könnyedén
előítéletek miatt kitört csatákban -
ott kárpótól csupán a sors, megmondom én,
ott nem szégyenkezik siker, művészdicsőség.
Tallardnak győztesét, a Diadal szülöttét,
a magasztos Drydent, a tudós Addisont,
Oldfieldnek kellemét, a már örök Newtont
idézi az emlékező nép.

Londonban Lecouvreur ott kapna sírhelyet,
ahol e szellemek, e hősök fekszenek -
ott naggyá lesz, aki országá büszkesége.

L'abondance et la liberté
Ont, après deux mille ans, chez vous ressuscité
L'esprit de la Grèce et de Rome.
Des lauriers d'Apollon dans nos stériles champs
La feuille négligée est-elle donc flétrie?
Dieux! pourquoi mon pays n'est-il plus la patrie
Et de la gloire et des talents?

Szabadság, bőség kétezer
viharos év után ott új életre kel -
Hellász és Róma tűnt erénye.
Apolló fáinak holt lombja elpereg,
kiszárad a babér: meddő e végtelen rét,
ó istenek! E föld a dicsőség s tehetség
hazája miért nem lehet?

LE TEMPLE DU GOÛT

(fragment)

C'est la que je vous vis, aimable Le Couvreur,
Vous, fille de l'Amour, fille de Melpomène;
Vous, dont le souvenir règne encor sur la scène,
Et dans tous les esprits, et surtout dans mon coeur.
Ah! Qu'en vous revoyant, une volupté pure,
Un bonheur sans mélange enivra tous mes sens!
Qu'à vos pieds, en ces lieux, je fis fumer d'encens!
Car il faut le redire à la race future:
Si les saintes rigueurs d'un préjugé cruel
Vous ont pu, dans Paris, priver de sépulture,
Dans le Temple du Goût vous avez un autel.

AZ ÍZLÉS TEMPLOMA

(részlet)

Most megint láttam önt, Le Couvreur, kedvesem,
Ámor leánya és Melpomené leánya,
kinek a színpadon még fel-felrémlik árnya,
emléke még közügy - s örök szívügy nekem.
Mily folttalan gyönyör, ha arca újraéled!
Minden érzékemet átjárja az öröm,
lábához borulok, tömjénnel füstölöm.
Mert el kell mondani a késő nemzedéknek:
ha szentek szigorú döntése vette el
az önt megillető temető-menedéket -
az Ízlés temploma önnek oltárt emel!

IMMORTALITÉ DE L'ÂME

(après Addison)

Oui, Platon, tu dis vrai: notre âme est immortelle;
C'est un Dieu qui lui parle, un Dieu qui vit en elle,
Eh! d'où viendrait sans lui ce grand pressentiment,
Ce dégoût des faux biens, cette horreur du néant?
Vers des siècles sans fin je sens que tu m'entraînes;
Du monde et de mes sens je vais briser les chaînes,
Et m'ouvrir, loin du corps dans la fange arrêté,
Les portes de la vie et de l'éternité.
L'éternité! quel mot consolant et terrible!
O lumière! ô nuage! ô profondeur horrible!
Que dis-je? où suis-je? où vais-je? et d'où suis-je tiré?
Dans quels climats nouveaux, dans quel monde ignoré
Le moment du trépas va-t-il plonger mon être?
Où sera cet esprit qui ne peut se connaître?
Que me préparez-vous, abîmes ténébreux?
Allons, s'il est un Dieu, Platon doit être heureux.
Il en est un, sans doute, et je suis son ouvrage;
Lui-même au cœur du juste il empreint son image.
Il doit venger sa cause et punir les pervers.
Mais comment? dans quel temps? et dans quel univers?
Ici la vertu pleure et l'audace l'opprime;
L'innocence à genoux y tend la gorge au crime;
La fortune y domine, et tout y suit son char;
Ce globe infortuné fut formé pour César.
Hâtons-nous de sortir d'une prison funeste.
Je te verrai sans ombre, ô vérité céleste!
Tu te caches de nous dans nos jours de sommeil;
Cette vie est un songe et la mort un réveil.

A LÉLEK HALHATATLANSÁGA

(Addison nyomán)

Platón, igazat írsz: a lélek halhatatlan,
Isten szól ahhoz és isten lakozik abban,
hol volna nélküle a nagy sejtés, meg a
hamis javak s a rút hitványság undora?
A századvég közel. Te bújtogatsz serényen,
hogy eszméim s a föld rabláncait letépjem
és a sárba-rekedt testből szökvén tovább
kitárjam a remélt öröklét kapuját.
Öröklét! Vigasz és rettenet ez a szó ma!
Ó fény! Ó fellegek! S mélységes poklok odva!
Mít mondok? Hol vagyok? Ki hív? Hová megyek?
Mily tájék vár, milyen távoli égövek?
Ki az, ki elmerít percében a halálnak,
a szellem-lény, akit halandó egy se láthat?
Sötét örvények, ó, mire szántok vajon?
Ha mindez Isten - úgy igazad van, Platón.
Ez Isten, biztosan. Arcom is ő formálta
saját képére és hasonlatosságára,
ha kell, megbünteti az elfajultakat,
de hogyan? És mikor? Mily csillagok alatt?
Az önkény mostohán bánik itt az erénnyel,
a bűn elé a szent ártatlanság letérdel,
Fortuna szekere saját útján robog,
a föld Cézár pogány kedve szerint forog.
A gyász celláiból törjünk ki hát merészen,
lássalak, árnytalan igazság, égi fényben!
Te akkor rejtezel, ha tűz a napsugár -
álom az élet és ébredés a halál.

ÉPÎTRE À HORACE

Toujours ami des vers, et du diable poussé,
Au rigoureux Boileau j'écrivis l'an passé...
Je t'écris aujourd'hui, voluptueux Horace,
A toi qui respiras la mollesse et la grâce,
Qui, facile en tes vers et gai dans tes discours,
Chantas les doux loisirs, les vins et les amours;
Et qui connus si bien cette sagesse aimable
Que n'eut point de Quinault le rival intraitable...
Ce monde, tu le sais, est un mouvant tableau,
Tantôt gai, tantôt triste, éternel et nouveau.
L'empire des Romains finit par Augustule;
Aux horreurs de la Fronde a succédé la bulle;
Tout passe, tout périt hors ta gloire et ton nom;
C'est là le sort heureux des vrais fils d'Apollon.
Tes vers en tous pays sont cités d'âge en âge.
Hélas! je n'aurai point un pareil avantage.
Notre langue, un peu sèche et sans inversions.
Peut-elle subjuguier les autres nations?
Nous avons la clarté, l'agrément, la justesse;
Mais égalérons-nous l'Italie et la Grèce?
Est-ce assez, en effet, d'une heureuse clarté,
Et ne péchons-nous pas par l'uniformité?
Je vois de tes rivaux l'importune phalange
Sous tes traits redoutés enterrés dans la fange.
Que pouvaient contre toi ces serpents ténébreux?
Mécène et Pollion te défendaient contre eux.
Il n'en est pas ainsi chez nos Velches modernes.
Un vil tas de grimauds, de rimeurs subalternes,
A la cour quelquefois a trouvé des prôneurs
Et fait dans l'antichambre entendre ses clameurs.
Chassons loin de chez moi tous ces rats du Parnasse;
Jouissons, écrivons, vivons, mon cher Horace.
J'ai déjà passé l'âge où ton grand protecteur,
Ayant joué son rôle en excellent acteur,
Et sentant que la mort assiégeait sa vieillesse,
Voulut qu'on l'applaudît lorsqu'il finit sa pièce.
J'ai vécu plus que toi, mes vers dureront moins;
Mais au bord du tombeau je mettrai tous mes soins
A suivre les leçons de ta philosophie,
A mépriser la mort en savourant la vie,
A lire tes écrits pleins de grâce et de sens,
Comme on boit d'un vin vieux qui rajeunit les sens.
Avec toi l'on apprend à souffrir l'indigence,
A jouir sagement d'une honnête opulence,
A vivre avec soi-même, à servir ses amis,
A se moquer un peu de ses sots ennemis,
A sortir d'une vie ou triste ou fortunée,
En rendant grâce aux dieux de nous l'avoir donnée.

EPISTOLA HORATIUSHOZ

Én, versek híve, kit démoni láz hevít,
tavaly morc Boileau-t szólítottam meg így,
ahogyan, élvezeg Horatius, ma téged,
akinek csupa báj s finomság volt az élet,
könnyed kézzel megírt s víg hangú éneked
édes semmittevést, bort, mámort hirdetett,
oly kedves, megnyerő okosság volt sajátod,
milyet Quinault idült irígye sose látott...
Mozgó festmény csupán, tudod, a földgolyó,
hol víg, hol bánatos, örök s megújhodó,
a nagy birodalom: Róma rég szertehullt, a
parittyás horda jött, később pedig a bulla,
minden eltűnt, kimúlt, de nem dicső neved,
Apolló hű fia, ez így rendeltetett,
verseid mindenütt újra és újra hatnak,
ily sorsot hasztalan szánok saját magamnak,
hisz nyelvünk száraz és szórendileg nehéz,
lefőzni szebb szavú nemzeteket kevés,
cifrázó, pontos és szabatos is, ha érvel,
de adós a görög s a latin kellemével,
a világos beszéd erényünk legalább,
de mindig ott kísért az únt egyformaság.
Látom irígyeid fűzfasípú falankszát:
szárnyalnának, de csak a mély sarat dagasztják,
csúszómászók hogyan támadtak ellened?
Babérod Pollió s Mécénász védte meg.
Modern barbáraink egy fokkal sem különbek,
alattomban, sunyin falkává rendeződnek,
ezernyi rímkovács az udvarnál zajong,
a trónterem körül dicshimnuszot bőven ont.
A Parnasszus hegyét patkány ne lakja egy se!
Élni és írni kell, Horatius, repesve!
Átléptem azt a kort, amit nagy pártfogód
megért, betöltve azt, amit a sors kirótt,
és végnapján, midőn a vénség már legyűrte,
tapsot kért, mint mikor elkészült egy-egy műve.
Mégéltem nálad is többet, de többre nem
vittem, noha a sír szélén is ízlelem
az életet s fűgét mutatok a halálnak -
én így értelmezem bölcs filozófiádat,
hisz bájos, szellemes versed ha olvasom:
óborként járja át szinte minden tagom.
A szegénység veled könnyen kibíráható és
örömet adhat a tisztos polgári jólét,
magamnak élek és szolgállok másokat,
szurkálók ostobát, ki erre tápot ad,
s e jó-rossz életet magam is köszönettel
testálom vissza majd az istenekre egyszer.

ANDRÉ CHÉNIER
(1762-1794)

IMITÉ DE LA XVIe IDYLLE DE BION

Bel astre de Vénus, de sont front délicat
Puisque Diane encor voile le doux éclat,
Jusques à ce tilleul, au pied de la colline,
Prête à mes pas secrets ta lumière divine.
Je ne vais point tenter de nocturnes larcins,
Ni tendre aux voyageurs des pièges assassins.
J'aime: je vais trouver des ardeurs mutuelles,
Une nymphe adorée, et belle entre les belles,
Comme parmi les feux que Diane conduit
Brillent tes feux si purs, ornement de la nuit.

BIÓN XVI. IDILLJE NYOMÁN

Vénusz szép csillaga, még csillámhomlokát
Diána elfödi - te vezess hát tovább,
amíg a domb alatt a hársig eltalálok,
isteni fényt teríts elém, bár lopva járok,
nem orzás szándoka mozgatja lábamat,
gyilkos tört sem vetek annak, ki elhalad.
Szeretek - s meglelem, ki visszaontja lángom,
egy nimfát, akinél nincs szebb a nagyvilágon,
tüzek között, miket Diána gyújt, heve
olyan tisztán ragyog, mint éjek ékköve.

DES VALLONS DE BOURGOGNE...

Des vallons de Bourgogne, ô toi, fille limpide,
Qui pares de raisins ton front pur et liquide,
Belle Seine, à pas lents de ton berceau sacré
Descends, tandis qu'assise en cet antre azuré,
D'un vers syracusain la Muse de Mantoue
Fait résonner ton onde où le cygne se joue.

BURGUND VÖLGYEK FELŐL...

Burgund völgyek felől, te lány, akinek tiszta
s harmatos homlokát fürtös borág borítja:
szép Szajna, lassudan szent bölcsődből kikelsz,
leszállsz s e kék ölü zugolyban elheversz,
hogy syracusai dallamát visszabúgja
hattyús habjaidon a mantuai múzsa.

JEUNE FILLE, TON COEUR...

Jeune fille, ton coeur avec nous veut se taire.
Tu fuis, tu ne ris plus; rien ne saurait te plaire:
La soie à tes travaux offre en vain des couleurs;
L'aiguille sous tes doigts n'anime plus des fleurs.
Tu n'aimes qu'à rêver, muette, seule, errante,
Et la rose pâlit sur ta bouche mourante.
Ah! mon oeil est savant et depuis plus d'un jour,
Et ce n'est pas à moi qu'on peut cacher l'amour.

Les belles font aimer; elles aiment. Les belles
Nous charment tous. Heureux qui peut être aimé d'elles!
Sois tendre, même faible; on doit l'être un moment;
Fidèle, si tu peux. Mais conte-moi comment,
Quel jeune homme aux yeux bleus, empressé sans audace,
Aux cheveux noirs, au front plein de charme et de grâce...
Tu rougis? On dirait que je t'ai dit son nom.
Je le connais pourtant. Autour de ta maison
C'est lui qui va, qui vient; et, laissant ton ouvrage,
Tu cours, sans te montrer, épier son passage.
Il fuit vite; et ton oeil, sur sa trace accouru,
Le suit encor longtemps quand il a disparu.
Nul, en ce bois voisin où trois fêtes brillantes
Font voler au printemps nos nymphes triomphantes
Nul n'a sa noble aisance et son habile main
A soumettre un coursier aux volontés du frein.

LEÁNYKA, SZÍVED IS...

Leányka, szíved is elnémul köreinkben.
Komoly vagy, elvonulsz, kedvedre semmi sincsen,
a munkád is fakó, hisz hasztalan kínál
tűidnek színeket a lágy selymű fonál,
csak álmodozni tudsz szótlán, kóbor magányban,
szádon a rózsapír helyén is hervadás van.
Több, mint egy napja már jól látja bölcs szemem,
hogy rejtett bánatod oka: a szerelem.

A szépek gyűjtanak s kigyúlnak. Ó, a szépek
igézők. Boldog az, akiért ők is égnek!
Gyengéd is, gyenge is legyél egy pillanat
alatt s hű is, ha jólesik. De mondsza csak:
kid az a kékszemű, hollóhajú, nemes, szép
s bátortalan fiú, aki csupa kecsesség?
Pirulsz? Megmondom én a nevét is, ha kell,
régóta ismerem. A házadhoz közel
gyakran merészkedik - s te munkád hagyva, máris
rohansz s kikémleled: útja vajon hová visz?
Elfuthat, ám szemed nem véti el nyomát,
titkos tekinteted követi őt tovább.
Nincs más, erdőnkben itt, kinek a hármass ünnepe
tavaszi nimfa-rajt ily győztesen röpköltet -
s nincs nála derekabb, sem ügyesebb legény:
az ő kedve szerint török be mind a mén.

UN JEUNE HOMME DIRA

J'étais un faible enfant; qu'elle était grande et belle!
Elle me souriait et m'appelait près d'elle.
Debout sur ses genoux, mon innocente main
Parcourait ses cheveux, son visage, son sein,
Et sa main quelquefois, aimable et caressante,
Feignait de châtier mon enfance imprudente.
C'est devant ses amants, auprès d'elle confus,
Que la fière beauté me caressait le plus.
Que de fois (mais, hélas! que sent-on à cet âge?)
Les baisers de sa bouche ont pressé mon visage!
Et les bergers disaient, me voyant triomphant:
«Oh! que de biens perdus! O trop heureux enfant!»

FIATAL FÉRFI MONDJA

Ő nagylány volt s csinos - én meg pöttöm legényke,
hívott a mosolya - beültem hát ölébe,
arcán, hajfürtjein és melle dombjain
babráltak önfeledt, ártatlan ujjaim.
S tudatlan vágyamat olykor gyengéd ütéssel
hűtötte le a szép, varázsos testű néember,
s ha meglátták velem az ifjú hódolók:
olyankor zuhogott legjobban rám a csók.
És mennyi, mennyi csók! Mind cuppanós és édes!
Kár, hogy csak cuppanást - a gyermek mást nem érez,
irigyelt is, ahány pásztor csak arra jött:
„Ez ám pocsékolás! Sok a jóból, kölyök!”

AU CHEVALIER DE PANGE

(1789)

Heureux qui, se livrant aux sages disciplines,
Nourri du lait sacré des antiques doctrines,
Ainsi que de talents a jadis hérité
D'un bien modique et sûr qui fait la liberté!
Il a, dans sa paisible et sainte solitude,
Du loisir, du sommeil, et les bois et l'étude,
Le banquet des amis, et quelquefois, les soirs,
Le baiser jeune et frais d'une blanche aux yeux noirs.
Il ne faut point qu'il dompte un ascendant suprême,
Opprime son génie et s'éteigne soi-même,
Pour user sans honneur et sa plume et son temps
A des travaux obscurs tristement importants.
Il n'a point, pour pousser sa barque vagabonde,
A se précipiter dans les flots du grande monde;
Il n'a point à souffrir vingt discours odieux
De raisonneurs méchants encor plus qu'ennuyeux,
Tels qu'en de longs détours de disputes frivoles
Hurlent de vingt partis les prétentions folles:
Prêtres et gens de cour, ambitieux tyrans,
Nobles et magistrats, superbes ignorants,
Tous vieux usurpateurs et voraces corsaires,
Et dignes héritiers de l'esprit de nos pères.
Il n'entend point tonner le chef-d'oeuvre ampoulé
D'un sourcilieux rimeur au fauteuil installé.
Il ne doit point toujours déguiser ce qu'il pense,
Imposer à son âme un éternel silence,
Trahir la vérité pour avoir le repos,
Et feindre d'être un sot pour vivre avec les sots.

DE PANGE LOVAGHOZ

(1789)

Ki a tudós szigort feladja: boldog ember,
hisz antik bölcselők tején növekedett fel,
s a készség is, amit ráhagyott valaha
egy mérsékelt világ - szabadnak bújtja ma.
Nyugalmas, szent magány az osztályrésze: édes
álom, semmittevés, napfény, liget, kedélyes
baráti lakomák - s ha jó az esti árny:
friss csókkal várja őt egy éjszemű leány.
Nincs semmi torlasza a legfelsőbb nyomásra,
elfojtja szellemét, kihúny a lelke lángja,
hogy tollat és időt áldozzon dicstelen
sok sötét ügyre: mind fontos lett rémesen...
Nincs kedve a szilaj, a háborgó habokba
lépni, hogy vagabund bárkáját vízre tölje,
kibírni képtelen húsz oktalán vitát,
ahol mindig nyerők a gonosz ostobák,
s az üres fecsegők szava mindegyre dől
őrült követelést rikoltva húsz felől,
papok, udvari nép, törtető zsarnokok,
urak, filiszterek, kevély tudatlanok,
mohó kalózok és bitorló kedvű vének -
méltó sáfárai atyáink örökének.
Nem hallgat ő oda, mikor a fűzfásíp
plüssből-pöffeszkedőn fújja zengzeteit,
nem kell álcáznia a szót, mikor kimondja,
lelkét rávennie örökös nyugalomra,
hogy békéje legyen: feladni szent ügyét,
hülyét mímelni, hogy megtűrjék a hülyék.

LA JEUNE CAPTIVE

„L'épi naissant mûrit, de la faux respecté;
Sans crainte du pressoir, le pampre tout l'été
Boit les doux présents de l'aurore;
Et moi, comme lui belle, et jeune comme lui,
Quoi que l'heure présente ait de trouble et d'ennui,
Je ne veux point mourir encore.

Qu'un stoïque aux yeux secs vole embrasser la mort,
Moi je pleure et j'espère; au noir souffle du nord
Je plie et relève ma tête.
S'il est des jours amers, il en est de si doux!
Hélas! quel miel jamais n'a laissé de dégoûts?
Quelle mer n'a point de tempête?

L'illusion féconde habite dans mon sein.
D'une prison sur moi les murs pèsent en vain,
J'ai les ailes de l'espérance.
Échappée aux réseaux de l'oiseleur cruel,
Plus vive, plus heureuse, aux campagnes du ciel
Philomèle chante et s'élance.

Est-ce à moi de mourir? Tranquille je m'endors,
Et tranquille je veille, et ma veille aux remords
Ni mon sommeil ne sont en proie.
Ma bienvenue au jour me rit dans tous les yeux;
Sur des fronts abattus, mon aspect dans ces lieux
Ranime presque de la joie.

Mon beau voyage encore est si loin de sa fin!
Je pars, et des ormeaux qui bordent le chemin
J'ai passé les premiers à peine.
Au banquet de la vie à peine commencé,
Un instant seulement mes lèvres ont pressé
La coupe en mes mains encor pleine.

Je ne suis qu'au printemps, je veux voir le moisson;
Et comme le soleil, de saison en saison,
Je veux achever mon année.
Brillante sur ma tige et l'honneur du jardin,
Je n'ai vu luire encor que les feux du matin.
Je veux achever ma journée.

O Mort! tu peux attendre; éloigne, éloigne-toi;
Va consoler les cœurs que la honte, l'effroi,
Le pâle désespoir dévore.
Pour moi Palès encore a des asiles verts,
Les amours des baisers, les Muses des concerts
Je ne veux point mourir encore.”

Ainsi, triste et captif, ma lyre toutefois
S'éveillait, écoutant ces plaintes, cette voix,
Ces vœux d'une jeune captive;
Et secouant le faix de mes jours languissants,
Aux douces lois des vers je pliais les accents
De sa bouche aimable et naïve.

A FOGOLY LÁNY

„Nem féli a kaszát, amíg zöld a vetés,
a friss venyige-rügy nem várja még a prést,
csak harmatok édeni cseppjét.
Úgy vagyok fiatal, mint a zsenge kalász,
s bár tarol szerteszét a véres aratás:
még élni, csak élni szeretnék!

Szikkadt szemű tudós jegyese a halál!
Sírok s remélek én s ha jeges szél csupál:
meghajlok, de főm felvetem még.
Derűt borúra vált gyors napjaim sora,
most még nem émelyít se méz, sem áfonya,
nem únja a tenger a medrét.

Termő ábrándjaim lelken szállnak át
s csapkodják verdesőn a börtön kőfalát -
remény csodaszárnya emel még.
Tőrből kijutva, mit vetett a madarász:
élénkebb s boldogabb az égre-szárnyalás -
mint Philoméla, zengedeznék!

Már én következem? Békén elszunnyadok
és békén ébredek, gyötrődni nincsen ok,
hisz fényes napom odafent ég.
Mikor felserkenek, minden szem rámnevet,
gondoktól elborult arcokra életet
örömsugarakkal színeznék.

Most indultam csupán. Még alig hagytam el
egy-két útmenti szilt a fasorból, amely
a cél magasán se fogy el még.
A sorsom asztalán mind telve még a tál,
az élet óborát szívem szomjazza - bár
nem illette szám soha kelyhét.

Hol még az aratás? Csak tavaszom ragyog,
de látni vágyom én a többi évszakot:
a szép nyarat, ősz s a telet még.
Csillanva száramon, mely ékes kertben áll,
nem gyúlt ki még nekem, csak a hajnalsugár -
hagyjátok megélnem az estét!

Még várj, Halál! Eredj, eredj tőlem, csak a
szégyenben szenvedők s a rettegők hada
kivánja a vég segedelmét.
Még várnak rám buján zöldellő ligetek,
Ámor csókot kínál, a múzsák éneket -
még élni, csak élni szeretnék!”

Magam is bús fogoly, fogtam a lantomat,
hallván, mit panaszol folyton e szűzi rab -
s feléledt a húron a bánat.

Feledve ernyedő napjaim kínjait,
rímekbe szedtem én halk fájdalomú, szelíd
siráimait sebtén a lánynak.

Ces chants, de ma prison témoins harmonieux,
Feron à quelque amant des loisirs studieux
Chercher quelle fut cette belle:
La grâce décorait son front et ses discours,
Et, comme elle, craindront de voir finir leurs jours
Ceux qui les passeront près d'elle.

E vers, végnapjaim tanúja, majd segít
a kíváncsiskodó ráérőknek, akik
a lányka nevét kikutatják.
Bájos beszéde volt és tiszta homloka,
s mi, többiek, azért reszkettünk, hogy soha
ne lássuk lehullani napját.

ALPHONSE DE LAMARTINE
(1790-1869)

LES PAVOTS

Lorsque vient le soir de la vie,
Le printemps attriste le coeur:
De sa corbeille épanouie
Il s'exhale un parfum moqueur.
De toutes ces fleurs qu'il étale,
Dont l'amour ouvre le pétale,
Dont les prés éblouissent l'oeil,
Hélas! il suffit que l'on cueille
De quoi parfumer d'une feuille
L'oreiller du lit d'un cercueil.

Cueillez-moi ce pavot sauvage
Qui croît à l'ombre de ces blés:
On dit qu'il en coule un breuvage
Qui ferme les yeux accablés.
J'ai trop veillé; mon âme est lasse
De ces rêves qu'un rêve chasse.
Que me veux-tu, printemps vermeil?
Loin de moi ces lis et ces roses!
Que faut-il aux paupières closes?
La fleur qui garde le sommeil!

VADMÁK

Az élet alkonyán, ha megjő
a tavasz, csak letör. De egy
virágkosárból illatfelhő
száll rám, áradva incseleg!
A sok virág a szerelem szép
igézetében bontja kelyhét
és kápráztatja a szemet.
De jaj, ha egyet is letépnek:
illata egyetlen levélnek
sírban párnázza fekhelyed...

Tépjetelek egy vadmák-virágot,
mely búzatáblákban terem,
hogy ihassam bájjitalát, hogy
lehúnyhassam fáradt szemem!
Öreg vagyok, ernyedtt a lelkem,
a vágy csak vágyat olt ki bennem -
friss ág nekem hiába hajt.
Liliom, rózsa, merre tűntek?
Nem kell virág lezárt szemünknek,
csak az, mely álmunk őrzi majd.

ISCHIA

Le soleil va porter le jour à d'autres mondes;
Dans l'horizon désert Phébé monte sans bruit,
Et jette, en pénétrant les ténèbres profondes,
Un voile transparent sur le front de la nuit.

Voyez du haut des monts ses clartés ondoyantes
Comme un fleuve de flamme inonder les coteaux,
Dormir dans les vallons, ou glisser sur les pentes,
Ou rejaillir au loin du sein brillant des eaux.

La douteuse lueur, dans l'ombre répandue,
Teint d'un jour azuré la pâle obscurité,
Et fait nager au loin dans la vague étendue
Les horizons baignés par sa molle clarté!

L'Océan amoureux de ces rives tranquilles
Calme, en baisant leurs pieds, ses orageux transports,
Et pressant dans ses bras ces golfes et ces îles,
De son humide haleine en rafraîchit les bords.

Du flot qui tour à tour s'avance et se retire
L'oeil aime à suivre au loin le flexible contour:
On dirait un amant qui presse en son délire
La vierge qui résiste, et cède tour à tour!

Doux comme le soupir de l'enfant qui sommeille,
Un son vague et plaintif se répand dans les airs:
Est-ce un écho du ciel qui charme notre oreille?
Est-ce un soupir d'amour de la terre et des mers?

Il s'élève, il retombe, il renaît, il expire,
Comme un coeur oppressé d'un poids de volupté,
Il semble qu'en ces nuits la nature respire,
Et se plaint comme nous de sa félicité!

Mortel, ouvre ton âme à ces torrents de vie!
Reçois par tous les sens les charmes de la nuit,
À t'enivrer d'amour son ombre te convie;
Son astre dans le ciel se lève, et te conduit.

Vois-tu ce feu lointain trembler sur la colline?
Par la main de l'Amour c'est un phare allumé;
Là, comme un lis penché, l'amante qui s'incline
Prête une oreille avide aux pas du bien-aimé!

La vierge, dans le songe où son âme s'égare,
Soulève un oeil d'azur qui réfléchit les cieux,
Et ses doigts au hasard errant sur sa guitare
Jettent aux vents du soir des sons mystérieux!

„Viens! l'amoureux silence occupe au loin l'espace;
Viens du soir près de moi respirer la fraîcheur!
C'est l'heure; à peine au loin la voile qui s'efface
Blanchit en ramenant le paisible pêcheur!

ISCHIA

A nappal és a nap áthullt egy más világba
s Phoibé a láthatár fölé megérkezett,
a mély sötéten át meglebben csipkefátyla,
mit könnyedén az éj hús homlokára vet.

Lám, a hegyek felől ragyogás hömpölyög le,
amely - mint lángfolyam - dombok között szalad,
völgy mélyén elcsitul vagy lejtőn megpörögve
visszafut oda, hol a fényforrás fakad.

Így tévelyeg a fény a szétterült homályban,
átfestené az éjt: legyen azúr a szín,
s messzebb úsztatja a símogató sugárban
fürdőző láthatárt széles hullámain.

A békés partvidék szerelmes óceánja
csitítja csöndesen a vihartörést,
öblét, szigeteit a karjaiba zárja,
szelíd fuvallata mindent frissülni kész.

Játszanak a habok, jönnek és messze tűnnek,
a szép ívű karéjt szemem becézgeti,
miként ha szűzleányt felizzott férfi sürget
s az fokról-fokra nyújt egyre többet neki.

Édes, mint szunnyadó kisgyermek pihegése,
a hang, mely partot ér a kéklő légen át,
a menny visszhangja ez? Vagy víz és föld az égre
így zengi fel talán szerelmes panaszát?

Feltámad, visszahull, erőre kap, kiszenvet,
akár a szív, amin gyönyörnek terhe van,
ezen az éjszakán a természet fölenged,
örömeiben zokog, mint mi, mindannyian.

Halandó, lelkedet az életnek kitarjad!
Az éj varázsait időben észrevedd,
hogy vágytól ittasulj: befogadnak az árnyak,
kövesd a csillagot, mely hozzájuk vezet.

Látod, a hegytetőn a tűz hogy imbolyog már?
Világítótorony - Ámor gyújtotta ki,
hajlongó hódoló: szélfűtta liliomszál,
kedvese lépteit mohó füllel lesi.

Álminkban csupán a szépség lelke tévelyg
- kitárult kék szeme egeket tükröző -
bevágnak ujjai a lanthúrok közé, mert
rejtélyes dalt dalol az esti szélben ő:

„Jövel, a néma vágy hatalmas, mint az égbolt,
jövel, itt nálam a nyáresti lég üdít,
ütött az óra, a vitorla csak fehér folt,
vezérli a halász nyugalmas útjait.

Depuis l'heure où ta barque a fui loin de la rive,
J'ai suivi tout le jour ta voile sur les mers,
Ainsi que de son nid la colombe craintive
Suit l'aile du ramier qui blanchit dans les airs!

Tandis qu'elle glissait sous l'ombre du rivage,
J'ai reconnu ta voix dans la voix des échos;
Et la brise du soir, en mourant sur la plage,
Me rapportait tes chants prolongés sur les flots.

Quand la vague a grondé sur la côte écumante,
A l'étoile des mers j'ai murmuré ton nom,
J'ai rallumé sa lampe, et de ta seule amante
L'amoureuse prière a fait fuir l'aiglon!

Maintenant sous le ciel tout repose, ou tout aime:
La vague en ondulant vient dormir sur le bord;
La fleur dort sur sa tige, et la nature même
Sous le dais de la nuit se recueille et s'endort.

Vois! la mousse a pour nous tapissé la vallée,
Le pampre s'y recourbe en replis tortueux,
Et l'haleine de l'onde, à l'oranger mêlée,
De ses fleurs qu'elle effeuille embaume mes cheveux.

À la molle clarté de la voûte sereine
Nous chanterons ensemble assis sous le jasmin,
Jusqu'à l'heure où la lune, en glissant vers Misène,
Se perd en pâissant dans les feux du matin.»

Elle chante; et sa voix par intervalle expire,
Et, des accords du luth plus faiblement frappés,
Les échos assoupis ne livrent au zéphire
Que des soupirs mourants, de silence coupés!

Celui qui, le cœur plein de délire et de flamme,
À cette heure d'amour, sous cet astre enchanté,
Sentirait tout à coup le rêve de son âme
S'animer sous les traits d'une chaste beauté;

Celui qui, sur la mousse, au pied du sycomore,
Au murmure des eaux, sous un dais de saphirs,
Assis à ses genoux, de l'une à l'autre aurore,
N'aurait pour lui parler que l'accent des soupirs;

Celui qui, respirant son haleine adorée,
Sentirait ses cheveux, soulevés par les vents,
Caresser en passant sa paupière effleurée,
Ou rouler sur son front leurs anneaux ondoyants;

Celui qui, suspendant les hautes fugitives,
Fixant avec l'amour son âme en ce beau lieu,
Oublierait que le temps coule encor sur ces rives,
Serait-il un mortel, ou serait-il un dieu?...

Et nous, aux doux penchants de ces verts Élysées,
Sur ces bords où l'amour eût caché son Éden,
Au murmure plaintif des vagues apaisées,
Aux rayons endormis de l'astre élysien,

Mióta csónakod a parttól messzeszökönt:
vitorlád a vizen naponta követem,
fészkéből tétován a gerle, lám, kiröppent,
s a vadgalamb után törekszik szüntelen.

Siklik a víz színén a part árnyába bújva,
a visszhangból hamar kihallom hangodat,
felkél az esti szél, azután elhal újra,
sodorja éneked, mit hozzám hoz a hab.

Mikor mordult az ár s tájték buzgott a partról:
a csillagoknak én neved suttoztam el,
s - magányos kedvesed - lámpát gyújtottam akkor,
a sást szerelmes fohással űzve el.

Immár az ég alatt pihen szeretve minden,
a hullám elcsitul, a part mellé terül,
lehajlik a virág - a természet szelíden
az éj sátrába bú, mereng s elszenderül.

Nézd: pelyhedző füvek tapétázzák a völgyet,
ránkhajol a borág, indája integet,
narancsfák s tengeri fuvalatok köszöntnek,
behintve balzsamos szirmokkal fejemet.

Lágy fénye andalít a derű boltívénél
és zeng közös dalunk a jázminok alatt,
a hold eközben a Miseno-fok felé megy
és fehérségbe vész, midőn felkél a nap.”

A Szépség énekel, majd némul pillanatra,
gitárja húrjait halkabban pengeti,
már visszhang sem felel, a gyöngye szél fuvalma
haló sóhajt sodor, a csöndet sem szegi.

Ő meg, kinek szíve csupa vágy, csupa láng: a
szerelem éjjelén - míg csillagfényben állt -
felfogta hirtelen, mit jelent lelke álma,
rabul ejtette őt a szépség, tisztaság.

Ő, ki a pázsiton, fügebokor tövében
- míg csacsogott a víz és ragyogott a menny -
minden napkeltekor, letérdepelve szépen,
csak sóhajt suttozott fülébe szüntelen.

Ő, ki megrészegült imádott illatától
és látta szép haját lebbenni könnyedén,
égő tekintete átrebbent homlokán, hol
aranylós koszorút sugárból font a fény.

Ő, ki az elfutó órákat megakasztva
elszállásolta rég lelkét e szép helyen:
felelte az időt, mely özönyt hagyja,
akár földi lény, akár isten legyen?...

Mi pedig, szótlánul dőlve e zöld mezőkre
a parton, hol a vágy Édene rejtézet,
hol halk panasz vegyül a hullámverte csöndbe,
hol égi csillagok sugara szendereg,

Sous ce ciel où la vie, où le bonheur abonde,
Sur ces rives que l'oeil se plaît à parcourir,
Nous avons respiré cet air d'un autre monde,
Élyse!... et cependant on dit qu'il faut mourir!

ez ég alatt, hol az életöröm kiárad,
e tájon, hol szemünk szívesen körbejár:
ittuk lehelletét egy más, egy szebb világnak.
Elíz! Most már jöhet a halál is akár!

TRISTESSE

Ramenez-moi, disais-je, au fortuné rivage
Où Naples réfléchit dans une mer d'azur
Ses palais, ses coteaux, ses astres sans nuage,
Où l'oranger fleurit sous un ciel toujours pur.
Que tardez-vous? Partons! Je veux revoir encore
Le Vésuve enflammé sortant du sein des eaux;
Je veux de ses hauteurs voir se lever l'aurore;
Je veux, guidant les pas de celle que j'adore,
Redescendre, en rêvant, de ces rians coteaux;
Suis-moi dans les détours de ce golfe tranquille;
Retournons sur ces bords à nos pas si connus,
Aux jardins de Cinthie, au tombeau de Virgile,
Près des débris épars du temple de Vénus:
Là, sous les orangers, sous la vigne fleurie,
Dont le pampre flexible au myrte se marie,
Et tresse sur ta tête une voûte de fleurs,
Au doux bruit de la vague ou du vent qui murmure,
Seuls avec notre amour, seuls avec la nature,
La vie et la lumière auront plus de douceurs.

De mes jours pâissants le flambeau se consume,
Il s'éteint par degrés au souffle du malheur,
Ou, s'il jette parfois une faible lueur,
C'est quand ton souvenir dans mon sein le rallume;
Je ne sais si les dieux me permettront enfin
D'achever ici-bas ma pénible journée.
Mon horizon se borne, et mon oeil incertain
Ose l'étendre à peine au-delà d'une année.

Mais s'il faut périr au matin,
S'il faut, sur une terre au bonheur destinée,
Laisser échapper de ma main
Cette coupe que le destin
Semblait avoir pour moi de roses couronnée,
Je ne demande aux dieux que de guider mes pas
Jusqu'aux bords qu'embellit ta mémoire chérie,
De saluer de loin ces fortunés climats,
Et de mourir aux lieux où j'ai goûté la vie.

BÁNAT

A boldog partokat jó volna újra látnom,
hol Nápolyt tükrözi kék fátylon át a hab:
felhőtlen csillagok, a dombon büszke várrom,
villák, narancsosok szeplőtlen ég alatt.
Mi gátol hát? Gyerünk! Gyönyörű lángfolyammal
már a Vezúv, ahol fakadnak hűs vizek,
hadd lássam, hogy dereng a hegy mögött a hajnal,
és kézenfogva azt, ki nekem égi angyal,
bolyonghassak vidám, szelíd lankák megett.
Járjunk be az öböl karéján minden utat,
csodáljuk meg, amit kínál a partvilág,
Cinthia kertjeit, sírját Vergiliusnak,
s mindjárt mellette majd Vénusz romtemplomát.
Narancsfái között a sok szőlőbokornak
a mirtusz és borág már összeházasodtak -
sziromból szép fejék hajadra ott kerül,
hullámmorajban és lágy szellősugárzásban,
az élet és a fény legédesebb honában
a szerelem kísér bennünket egyedül.

Fakuló napjaim kioltják már a lángot -
fokként fűjja el a sors fuvallata,
de néha újra gyúl egy csöppnyi tűz, ha a
lelkemben felragyog emléked, arcvonásod.
Az istenek talán megengedik nekem,
hogy földi napjaim végére nyugton érjek,
szűkül a láthatár - és gyengülő szemem
többet nem láthat át, csak egy-egy kurta évet.

Ha veszni kell egy reggelen,
ott érjen a halál, a boldog partvidéken,
csak ott engedje el kezem
a kelyhet, amit végzetem
kiinni átadott, rózsák kíséretében.
Adják az istenek, hogy eljussak oda,
hol emlékezeted a táj arcára lebben,
köszöntöm Édenem - aztán elérhet a
halál, hisz ott talál, hol élni úgy szerettem!

ADIEUX À LA MER

Murmure autour de ma nacelle,
Douce mer dont les flots chéris,
Ainsi qu'une amante fidèle,
Jettent une plainte éternelle
Sur ces poétiques débris.

Que j'aime à flotter sur ton onde,
À l'heure où du haut du rocher
L'oranger, la vigne féconde,
Versent sur ta vague profonde
Une ombre propice au nocher!

Souvent, dans ma barque sans rame,
Me confiant à ton amour,
Comme pour assoupir mon âme,
Je ferme au branle de ta lame
Mes regards fatigués du jour.

Comme un coursier souple et docile
Dont on laisse flotter le mors,
Toujours, vers quelque frais asile,
Tu pousses ma barque fragile
Avec l'écume de tes bords.

Ah! berce, berce, berce encore,
Berce pour la dernière fois,
Berce cet enfant qui t'adore,
Et qui depuis sa tende aurore
N'a rêvé que l'onde et les bois!

Le Dieu qui décora le monde
De ton élément gracieux,
Afin qu'ici tout se réponde,
Fit les cieux pour briller sur l'onde,
L'onde pour réfléchir les cieux.

Aussi pur que dans ma paupière,
Le jour pénètre ton flot pur,
Et dans ta brillante carrière
Tu sembles rouler la lumière
Avec tes flots d'or et d'azur.

Aussi libre que la pensée,
Tu brises le vaisseau des rois,
Et dans ta colère insensée,
Fidèle au Dieu qui t'a lancée,
Tu ne t'arrêtes qu'à sa voix.

BÚCSÚ A TENGERTŐL

Bárkám körül susog a drága
tenger, megannyi tiszta hab
- miként hű szerető - siráma
örök fájdalmával dobálja
e poétikus roncsokat...

Úgy szeretem a sziklabércet
tükrözve látni idelelni,
a narancsos, szőlős vidéknek
árnyéka messzi part felé megy
- mint révész - által a vizen.

Evező nélkül száll a bárka -
rádbízom magam: szabj irányt!
Lelkemben elcsitul a lárma,
hullámmásod lágy ritmusára
rebben szemem, mint gyöngé láng.

Akár a versenyló, amelyet
a zabla már eresztve fog:
vigyél, ahova tartja kedved,
hol hűsen várja sziklarejteket
ezt a törékeny csónakot.

Ó ringass, ringass, kérve-kérlek,
ringass el utoljára még,
ringasd a gyermeket, ki érted
régóta rajong, kedves szívének
a lomb s a hullám hűse rég!

Világa szép arcát az Isten
vonásaidból rakta ki,
imé, egymást díszíti minden:
az ég feltündököl a vízben,
s a víz az eget tükrözi.

A nap - akár szemem sugára -
hullámaidon áthatol,
hatalmas, tündöklő a pálya,
hol fényt kerget, mint karikát, a
kék és aranyló habfodor.

A gondolatnál szabadabb vagy,
királyi gályát sem kimélsz,
dűheid folyton elragadnak,
egyedül Ő adhat nyugalmat
neked, ki háborogni kész.

De l'infini sublime image,
De flots en flots l'oeil emporté
Te suit en vain de plage en plage,
L'esprit cherche en vain ton rivage,
Comme ceux de l'éternité.

Ta voix majestueuse et douce
Fait trembler l'écho de tes bords,
Ou sur l'herbe qui te repousse,
Comme le zéphyr dans la mousse,
Murmure de mourants accords.

Que je t'aime, ô vague assouplie,
Quand, sous mon timide vaisseau,
Comme un géant qui s'humilie,
Sous ce vain poids l'onde qui plie
Me creuse un liquide berceau.

Que je t'aime quand, le zéphire
Endormi dans tes antres frais,
Ton rivage semble sourire
De voir dans ton sein qu'il admire
Flotter l'ombre des ses forêts!

Que je t'aime quand sur ma poupe
Des festons de mille couleurs,
Pendant au vent qui les découpe,
Te couronnent comme une coupe
Dont les bords sont voilés de fleurs!

Qu'il est doux, quand le vent caresse
Ton sein mollement agité,
De voir, sous ma main qui la presse,
Ta vague, qui s'enfle et s'abaisse
Comme le sein de la beauté!

Viens, à ma barque fugitive
Viens donner le baiser d'adieux;
Roule autour une voix plaintive,
Et de l'écume de ta rive
Mouille encor mon front et mes yeux.

Laisse sur ta plaine mobile
Flotter ma nacelle à son gré,
Ou sous l'antre de la sibylle,
Ou sur le tombeau de Virgile:
Chacun de tes flots m'est sacré.

Partout, sur ta rive chérie,
Où l'amour éveilla mon cœur,
Mon âme, à sa vue attendrie,
Trouve un asile, une patrie,
Et des débris de son bonheur,

Szemem, fenséges végtelenség,
habról-habra fellajstromoz,
parttól-partig nyomonkövet rég,
de olyan vagy, mint az öröklét:
határtalan s titokzatos.

Magasztos, édes hangod egyre
visszhangzik partodon, remeg,
avagy füvekről visszaverve,
szellővel, habbal elegyedve
elhal mélységeid felett.

Készséges hullám, úgy szeretlek!
Meghajlasz kis teknőm alatt
mint óriás, hátadra vetted
e semmi-súlyt, mihaszna terhet -
s lám, ringató bölcsője vagy.

Szeretlek, mert üregeidben
a vad szelek elalszanak,
mosolyog a part is szelíden,
hisz kirajzolódnak a vizen
zöld bokrai egyszerre csak.

Szeretlek, mert hajóm tatján a
virágfüzér pompás nagyon,
szél-suhintás fejük levágja,
s medredet körbekoronázza
a sok fátyol-szerű szírom.

Gyengéd fuvallat simogatja
lágyan hullámozó kebledet,
de lám, vized megannyi habja
akkor is duzzad és lohad, ha
az én kezem simítja meg.

Jőjj bárákhoz, mely sose lomha,
jőjj hozzám s búcsucsókot adj,
csobogd körül panaszdalom s a
szememre és a homlokomra
permetezd hús tajtékodat.

Mozgalmas tükrödön tovább száll
kis csónakom szeszélyesen,
akár Sibylla jóslakánál,
akár Vergilius sírjánál
zúgod zenéd: szent vagy nekem.

Nyugalmában e partvidéknek
a vágy virraszt szívem felett,
ellágyul bennem itt a lélek,
hazát lel, biztos menedéket,
s boldogság-törmelékeket.

Flotte au hasard: sur quelque plage
Que tu me fasses dériver,
Chaque flot m'apporte une image;
Chaque rocher de ton rivage
Me fait souvenir ou rêver...

Sodorj kedvedre, az se baj, hogy
messzi a rév, ahol kitéssz:
minden hullám elhozza arcod,
elhozza ezt a sziklapartot,
mely boldog álmokat idéz.

A ALIX DE V...,

jeune fille qui avait perdu sa mère

Que notre oeil tristement se pose,
Enfant, quand nous nous regardons!
Nous manque-t-il donc une chose,
Que du coeur nous nous demandons?

Ah! je sais la pensée amère
Qui de tes regards monte aux miens:
Dans mes yeux tu cherches ta mère,
Je vois ma fille dans les tiens!

Du regard quels que soient les charmes,
Ne nous regardons plus ainsi:
Hélas! ce ne sont que des larmes
Que les yeux échangent ici.

Le sort t'a sevré de bonne heure,
Toi de ton lait, moi de mon miel.
Pour revoir ce que chacun pleure,
Pauvre enfant, regardons au ciel!

ALIX DE V...-HEZ,

egy kislányhoz, aki elvesztette édesanyját

Szemünk szomorúságot virágzik,
ha nézzük egymást, gyermekem.
Vajon mi az, mi úgy hiányzik?
Ezt kérdezed, ezt kérdezem.

Keserű gond, felhőnyi bánat
száll át pillantásunk egén,
szememben fürkészed anyádat
s a tiédben lányomat én.

Nincs többé bájos tekintet,
amit egymásra vethetünk,
mert - fájdalom - csak könnyeinknek
medre immár a két szemünk.

A végzet megfosztotta ajkunk
tejtől s méztől könnyörtelen -
viszontlátni, kit elsirattunk,
nézzünk az égre, gyermekem!

APPARITION

Toi qui du jour mourant consoles la nature,
Parais, flambeau des nuits, lève-toi dans les cieux;
Étends autour de moi, sur la pâle verdure,
Les douteuses clartés d'un jour mystérieux!
Tous les infortunés chérissent ta lumière;
L'éclat brillant du jour repousse leurs douleurs:
Aux regards du soleil ils ferment leur paupière,
Et rouvrent devant toi leurs yeux noyés de pleurs.

Viens guider mes pas vers la tombe
Où ton rayon s'est abaissé,
Où chaque soir mon genou tombe
Sur un saint nom presque effacé.
Mais quoi! la pierre le repousse!...
J'entends!... oui! des pas sur la mousse!
Un léger souffle a murmuré;
Mon oeil se trouble, je chancelle:
Non, non, ce n'est plus toi; c'est elle
Dont le regard m'a pénétré!...

Est-ce bien toi? toi qui t'inclines
Sur celui qui fut ton amant?
Parle; que tes lèvres divines
Prononcent un mot seulement.
Ce mot que murmurait ta bouche
Quand, planant sur la sombre couche,
La mort interrompit ta voix.
Sa bouche commence... Ah! j'achève:
Oui, c'est toi! ce n'est point un rêve!
Anges du ciel, je la revois!...

Ainsi donc l'ardente prière
Perce le ciel et les enfers!
Ton âme a franchi la barrière
Qui sépare deux univers!
Gloire à ton nom, Dieu qui l'envoie!
Ta grâce a permis que je voie
Ce que mes yeux cherchaient toujours.
Que veux-tu? faut-il que je meure?
Tiens, je te donne pour cette heure
Toutes les heures de mes jours!

Mais quoi! sur ce rayon déjà l'ombre s'envole!
Pour un siècle de pleurs une seule parole!
Est-ce tout?... C'est assez! Astre que j'ai chanté,
J'en bénirai toujours ta pieuse clarté,
Soit que dans nos climats, empire des orages,
Comme un vaisseau voguant sur la mer des nuages,
Tu perces rarement la triste obscurité;
Soit que sous ce beau ciel, propice à ta lumière,
Dans un limpide azur poursuivant ta carrière,
Des couleurs du matin tu dores les coteaux;

JELENÉS

Te, aki vigaszunk vagy, ha a nap kihamvad:
ó éji láng, lobogj fel újra odafönn,
jőjj és terítsd körém egy titkok-lepte napnak
sejtelmes fényeit a hervadó fűvön.
Minden sorsüldözött sugaradhoz menekszik,
fájdalmukat a nap szilánkjá tükrözi,
mikor nappal vakít, pillájuk leeresztik,
hogy könnyező szemük te tárhasd este ki.

Jőjj és vezess most engemet le
a hanthoz, mit az árny beföd,
hol térdre hullok estelente
egy megfakult szent név előtt.
Mi ez? A kő mozdul, kienged,
a mohokon léptek neszeznek,
fuvallat röppen szerteszét,
a pillantásom reszkető lesz,
ez nem te vagy már - ó, hisz ő ez!
És rámveti tekintetét!

Te lennél hát? A régi-régi
szerelmesem hajol reám?
Szólj! Bárcsak ajkad ejtené ki
azt az egyetlen szót csupán!
A szót, amit akkor rebegtél,
mikor megállt a fekhelyednél
a halál, elnémítva szád.
Megszólal - ámde közbevágok:
Valóság ez! Nem álmot látok!
Ég angyala, itt vagy tehát!

Heve oly nagy olykor imánknak,
hogy eget, poklot átszakít,
lelked átlépte két világnak
öröknek hitt határait.
Dicsőség s hála néked, Isten.
hogy újra látom őt ma itt lenn -
hisz őt kerestem egyre csak.
Mondd, mit kívánsz? Halálom? Én e
gyönyörű óráért cserébe
adom földi napjaimat.

De jaj, suhan az árny, nyomán egy fénysugárnak!
Sok évi könnyemért egy szót adott csupán csak!
Ez minden? Ó, elég! A fényes csillagot
éneklem s áldom én, amíg meg nem halok:
e vész-gyötörte és vihar tépázta tájon
- akár ringó ladik félelmes óceánon -
feltűnik s átszeli a mennyboltozatot.
Kegyelje kék bura sugarad ragyogását,
áttetsző tisztaság kísérje égi pályád,
aranyozz dombokat, mikor hajnal hasad,

Ou que, te balançant sur une mer tranquille,
Et teignant de tes feux sa surface immobile,
Tes rayons argentés se brisent dans les eaux!

avagy hullámtalan tenger fölött megülve
a síma viztükör vásznát fessd tűz-szinűre -
törjék meg a habok ezüst sugaradat!

CHANT D'AMOUR

(fragment)

Pourquoi sous tes cheveux me cacher ton visage?
Laisse mes doigts jaloux écarter ce nuage:
Rougis-tu d'être belle, ô charme de mes yeux?
L'aurore, ainsi que toi, de ses roses s'ombrage.
Pudeur! honte céleste! instinct mystérieux,
Ce qui brille le plus se voile davantage;
Comme si la beauté, cette divine image,
N'était faite que pour les cieux!

SZERELMES ÉNEK

(részlet)

Hajaddal arcodat miért rejtet te folyton?
Az ujjaim között e felleg hadd oszoljon -
szépségedért pirulsz, mikor szemem igéz?
A hajnal ugyanígy magára tűzpirost von -
szemérmes ösztönök! Égi szégyenkezés!
Könnyű fátylaiból a tündöklést kibontom,
e szépséget - hogy az isteneknek ragyogjon -
mennyben alkotta égi kéz.

LA FENÊTRE DE LA MAISON PATERNELLE

Autour du toit qui nous vit naître
Un pampre étalait ses rameaux,
Ses grains dorés, vers la fenêtre,
Attiraient les petits oiseaux.

Ma mère étendant sa main blanche,
Rapprochait les grappes de miel,
Et ses enfants suçaient la branche,
Qu'ils rendaient aux oiseaux du ciel.

L'oiseau n'est plus, la mère est morte;
Le vieux cep languit jaunissant,
L'herbe d'hiver croît sur la porte,
Et moi, je pleure en y pensant.

C'est pourquoi la vigne enlacée
Aux mémoires de mon berceau,
Porte à mon âme une pensée,
Et doit ramper sur mon tombeau.

A SZÜLŐHÁZ ABLAKA

Ablakából az ősi laknak
lugasra láhattunk ki rég,
minden madarat odacsaltak
az aranyfürtös venyigék.

Anyám kezünk ügyébe húzta
a mézes-kincsű gallyakat,
megdézsmáltuk - s utána újra
dézsmálhatták a madarak.

Nincs már madár, anyám halott, a
lugas is elsárgult nagyon,
magányos a gyomverte porta -
rágondolok s megsiratom.

Szőlőskertek látványa engem
ma is bölcsőhelyemre visz,
emléke átdereng a lelken
és rávetül síromra is.

A UNE JEUNE FILLE

qui avait raconté un rêve

Un baiser sur mon front! un baiser, même en rêve!
Mais de mon front pensif le frais baiser s'enfuit;
Mais de mes jours taris l'été n'a plus de sève;
Mais l'Aurore jamais n'embrassera la Nuit.

Elle rêvait sans doute aussi que son haleine
Me rendait les climats de mes jeunes saisons,
Que la neige fondait sur une tête humaine,
Et que la fleur de l'âme avait deux floraisons.

Elle rêvait sans doute aussi que sur ma joue
Mes cheveux par le vent écartés de mes yeux,
Pareils aux jais flottants que sa tête secoue,
Noyaient ses doigts distraits dans leurs flocons soyeux.

Elle rêvait sans doute aussi que l'innocence
Gardait contre un désir ses roses et ses lis;
Que j'étais *Jocelyn* et qu'elle était *Laurence*;
Que la vallée en fleurs nous cachait dans ses plis.

Elle rêvait sans doute aussi que mon délire
En vers mélodieux pleurait comme autrefois;
Que mon cœur, sous sa main, devenait une lyre
Qui dans un seul soupir accentuait deux voix.

Fatale vision! Tout mon être frissonne;
On dirait que mon sang veut remonter son cours.
Enfant, ne dites plus vos rêves à personne,
Et ne rêvez jamais, ou bien rêvez toujours!

EGY FIATAL LÁNYHOZ,

aki elmesélte álmát

Csók a homlokomon! Egy csók. Álomban adták.
De megriadt a sok gondtól és tovaszállt,
hisz aszályos nyaram csak szikkadt napokat lát,
hisz a Hajnal sosem ölelhet Éjszakát.

De tény: ő álmodott. És halk lélegzetére
tavasz és ifjuság szívembe visszatér,
álmodta, hogy fejünk belepi bár a tél, de
lelkünk virága két virágzást is megér.

Azt is álmodta, hogy arcomon szélzilálta
hajam úgy szétterült, hogy elfödte szemem,
ha rázta a fejét, nyakán rezgett a lánca,
míg méla ujjhegye babrált a selymeken.

Azt is álmodta, hogy rózsa és liliomszál
védte erényeit, ha vágy zaklatta őt,
Jocelyn voltam, ő pedig Laurence. A dombnál
bújtattak minket a virágok, föld-redők.

Azt is álmodta ő, hogy égő szenvedélyem
zenélő verseket zokog, mint valaha,
hogy szívem hárfa lesz varázslatos kezében
s két hangon kél a vágy egyetlen sóhaja.

Végzetes látomás! A lelkem beleborzad,
a vérem újra forr, a vágyam lázba hoz,
gyermekem, álmaid másoknak el ne mondd,
ne álmodozz soha - vagy mindig álmodozz!

PRIÈRE DE L'INDIGENT

O toi dont l'oreille s'incline
Au nid du pauvre passereau,
Au brin d'herbe de la colline
Qui soupire après un peu d'eau;

Providence qui les console,
Toi qui sais de quelle humble main
S'échappe la secrète obole
Dont le pauvre achète son pain;

Toi qui tiens dans ta main diverse
L'abondance et la nudité,
Afin que de leur doux commerce
Naissent justice et charité;

Charge-toi seule, ô Providence,
De connaître nos bienfaiteurs,
Et de puiser leur récompense
Dans les trésors de tes faveurs!

Notre coeur, qui pour eux t'implore,
A l'ignorance est condamné;
Car toujours leur main gauche ignore
Ce que leur main droite a donné.

A SZÜKÖLKÖDŐ FOHÁSA

Te, kinek figyelme kiterjed,
a kis veréb fészke is,
s a domb fűszálára, amelynek
legjobb vágya egy csöppnyi víz,

Gondviselés, Te óvod őket,
s titokban jótékony kezed
garast vet a szűkölködőnek,
hogy vegyen rajta kenyeret.

Gazdagság az egyik kezében -
a másikban ínség vagyon,
hogy kettejük közül kerekedjen
ki igazság és irgalom,

te tarthatod csak számon, Isten,
jótevőinknek ezreit -
kegyeid kincséből merítsen
méltó viszonzást mindegyik!

Szívünk, mely értük mond imát, a
tudatlanságban megmarad,
mert a balkéznek tudomása
nincs arról, hogy a jobb mit ad.

ALFRED DE VIGNY
(1797-1863)

LES AMANTS DE MONTMORENCY

I.

Étaient-ils malheureux, Esprits qui le savez!
Dans les trois derniers jours qu'ils s'étaient réservés?
Vous les vîtes partir tous deux, l'un jeune et grave,
L'autre joyeuse et jeune. Insouciant esclave,
Suspendue au bras droit de son rêveur amant,
Comme à l'autel un vase attaché mollement,
Balancée en marchant sur sa flexible épaule
Comme la harpe juive à la branche du saule;
Riant, les yeux en l'air, et la main dans sa main,
Elle allait, en comptant les arbres du chemin,
Pour cueillir une fleur demeurait en arrière,
Puis revenait à lui, courant dans la poussière,
L'arrêtait par l'habit pour l'embrasser, posait
Un oeillet sur sa tête, et chantait, et jasait
Sur les passants nombreux, sur la riche vallée
Comme un large tapis à ses pieds étalée;
Beau tapis de velours chatoyant et changeant,
Semé de clochers d'or et de maisons d'argent,
Tout pareils aux jouets qu'aux enfants on achète
Et qu'au hasard pour eux par la chambre l'on jette.
Ainsi, pour lui complaire, on avait sous ses pieds
Répandu des bijoux brillants, multipliés
En forme de troupeaux, de village aux toits roses
Ou bleus, d'arbres rangés, de fleurs sous l'onde écloses,
De murs blancs, de bosquets bien noirs, de lacs bien verts
Et de chênes tordus par la poitrine ouverts.
Elle voyait ainsi tout préparé pour elle:
Enfant, elle jouait, en marchant, toute belle,
Toute blonde, amoureuse et fière; et c'est ainsi
Qu'ils allèrent à pied jusqu'à Montmorency.

II.

Ils passèrent deux jours d'amour et d'harmonie,
De chants et de baisers, de voix, de lèvres unies,
De regards confondus, de soupirs bienheureux,
Qui furent deux moments et deux siècles pour eux.
La nuit on entendait leurs chants: dans la journée
Leur sommeil; tant leur âme était abandonnée
Aux caprices divins du désir! Leurs repas
Étaient rares, distraits; ils ne les voyaient pas.
Ils allaient, ils allaient au hasard et sans heures,

A MONTMORENCY-I SZERELMESEK

I.

Oly szerencsétlenek voltak, tanú az ég!
Három nap volt nekik a végső menedék.
Láthattátok, amint egy méla ifju jobbán
szökik a zsenge, víg s enyhén hunyászkodó lány,
merengő kedvese ölelve vitte el,
kihez úgy tartozott, mint oltárhoz kehely,
csüggött lengedezőn a formás férfivállon,
mint héber hárfa szép hajlású fűzfaágon,
fogták egymás kezét, úgy haladtak tovább,
lajstromba vett a lány minden útszéli fát,
olykor le-lemaradt virágot szedni, majd a
fiú után szaladt, kis porfelhőt kavarva,
s mikor beérte őt: csókot, szirmot dobott
hajára s hol dalolt, hol pedig csacsogott
arról, ki arra járt s a dús völgyről, amelynek
füve lába elé terített drága selymet,
szép volt a szőnyeg: úgy tarkállott bársonya,
mint arany tornyok és ezüst házak sora -
játékszerek, miket veszünk gyerekeinknek,
hanyagul szórva szét szobáskáikban mindet.
Tetszelgett odalenn tündöklő ékszerek
gyanánt minden falu s nyájként delelgetett,
kék és piros tetők intettek mindenünnen,
virágok, karcsu fák, katonás rendbe gyűlten,
fehér falak, sötét ligetek, zöld tavak,
görnyedt s szügyig kitért tölgyfák a domb alatt.
Ő úgy érezte, hogy minden csak néki termett,
szép volt, játékosan tobzódott, mint a gyermek,
szökén, szerelmesen s büszkén haladt a lány
Montmorency felé kedvese oldalán.

II.

És két nap telt el így, csókos harmóniában,
ajak ajakra forrt, majd dalra nyílt vidáman,
üdvözült sóhajok, ölelkező szemek
várásza percet is száz évnek hitetett.
Éjszaka énekük hangzott, nappal az álom
játszott velük, hiszen követték mennybe-szállón
a vágy szeszélyeit. Alig néhány falat
volt lakomájuk - és az is elvétve csak.
Ment, mendegélt a pár, amerre vitte vére,

Passant des champs aux bois, et des bois aux demeures,
 Se regardant toujours, laissant les airs chantés
 Mourir, et tout à coup restaient comme enchantés
 L'extase avait fini par éblouir leur âme,
 Comme seraient nos yeux éblouis par la flamme.
 Troublés, ils chancelaient, et le troisième soir,
 Ils étaient enivrés jusques à ne rien voir
 Que les feux mutuels de leurs yeux. La nature
 Était vainement sa confuse peinture
 Autour du front aimé, derrière les cheveux
 Que leurs yeux noirs voyaient tracés dans leurs yeux bleus.
 Ils tombèrent assis, sous des arbres; peut-être...
 Ou s'éteindre... Ils voyaient seulement que le jour
 Était pâle, et l'air doux, et le monde en amour...
 Un bourdonnement faible emplissait leur oreille
 D'une musique vague, au bruit des mers pareille.
 Et formant des propos tendres, légers, confus,
 Que tous deux entendaient, et qu'on n'entendra plus.
 Le vent léger disait de la voix la plus douce:
 „Quand l'amour m'a troublé, je gémissais sous la mousse.”
 Les mélèzes touffus s'agitaient en disant:
 „Secouons dans les airs le parfum séduisant
 Du soir, car le parfum est le secret langage
 Que l'amour enflammé fait sortir du feuillage.”
 Le soleil incliné sur les monts dit encor:
 „Par mes flots de lumière et par mes gerbes d'or
 Je réponds en élans aux élans de votre âme;
 Pour exprimer l'amour mon langage est la flamme.”
 Et les fleurs exhalaient de suaves odeurs,
 Autant que les rayons de suaves ardeurs;
 Et l'on eût dit des voix timides et flûtées
 Qui sortaient à la fois des feuilles veloutées;
 Et, comme un seul accord d'accents harmonieux,
 Tout semblait s'élever en chœur jusques aux cieux;
 Et ces voix s'éloignaient, en rasant les campagnes,
 Dans les enfoncements magiques des montagnes;
 Et la terre, sous eux, palpitait mollement,
 Comme le flot des mers ou le cœur d'un amant;
 Et tout ce qui vivait, par un hymne suprême,
 Accompagnait leurs voix qui se disaient: „Je t'aime.”

III.

Or c'était pour mourir qu'ils étaient venus là.
 Lequel des deux enfants le premier en parla?
 Comment dans leurs baisers vint la mort? Quelle balle
 Traversa les deux cœurs d'une atteinte inégale
 Mais sûre? Quels adieux leurs lèvres s'unissant
 Laissèrent s'écouler avec l'âme et le sang?
 Qui le saurait? Heureux celui dont l'agonie
 Fut dans les bras chéris avant l'autre finie!
 Heureux si nul des deux ne s'est plaint de souffrir!
 Si nul des deux n'a dit: „*Qu'on a peine à mourir!*”

mezőkről fák közé, vadak búvóhelyére,
 s csak akkor haltak el igézve a dalok,
 mikor tekintetük összetalálkozott.
 Szűnt az önkívület, ha káprázott a lélek -
 szemünk is ezt teszi, ha tiszta lángba réved.
 Szédelő s zaklatott volt már a harmadik
 estén a két gyerek, már szemsugaraik
 tüzeit látták csupán. A természet hiába
 mutatta elnagyolt ábráját az imádva
 bámult homlok körül a hajtincsek megett:
 fekete szemsugár kékkel keveredett.
 Leroskadtak a fák alatt s történt, mi történt...
 Nem tudtak semmiről. Élvezték a verőfényt
 s az alkonyt is... Szívük boldogság járta át,
 hisz édes volt a lég, szerelmes a világ...
 Halk dúdolás hatolt fülükhöz, furcsa, zsongó
 muzsika, tengerek morájához hasonló,
 gyengéd és zavaros szavakká gyűlt e zaj,
 visszhangzott bennük, ám el is némult hamar.
 Így szólt a könnyű szél halkán, simogatón:
 „Mikor kínzott a vágy, mohák alatt zokogtam.”
 Sűrű vörösfenyők felől is szállt a szó:
 „Belőlünk csalja ki az est a csábító
 illatokat, melyek lombjaink közt születnek
 s titkos tolmácsai az égő szerelemnek.”
 Hullván hegyek mögé, üzent nekik a nap:
 „Válaszul fényemet, arany csóváimat
 küldöm hevem szerint a lelkek hevére -
 nálam a lángolás a szerelem beszéde.”
 Ezer virág lehelt oly édes illatot,
 hogy a sugár tüze is édes lett legott.
 Félénken jött elő - miként fuvolahang szól -
 olykor a vallomás a bársony lombozatból,
 úgy tetszett: égbe száll a hangok elegye,
 mint egyszer csendülő akkord, kórus-zene,
 suhant a tájon át, végigsímítva minden
 erdőt, mezőt s hegyi varázs-zugolyt szeliden,
 a föld szemérmesen reszketett ezalatt,
 mint szerelmes szívek, mint hullámon a hab,
 és minden, ami él, himnuszt örvendő zengett,
 kísérve ajkukon a bűvös szót: „Szeretlek.”

III.

E helyre párosan meghalni jöttek ők.
 És vajon melyikük beszélt erről előbb?
 Csókjaikban hogyan üzent a vég? Mi módon
 járta át szívüket kétféleképp az ólom,
 egyszerre oltva ki életük? Összefortt
 ajkuk, mikor kiszállt lelkük s vérük kifolyt?
 Ki tudja? Boldog az, kinek agóniáját
 kedvese karjai óvó körükbe zárják!
 Boldog, ki jajt se hall a másiktól, hiszen
 egyik se mondta, hogy a halál: gyötrem!

Si nul des deux n'a fait, pour se lever et vivre,
Quelque effort en fuyant celui qu'il devait suivre;
Et, reniant sa mort, par le mal égaré,
N'a repoussé du bras l'homicide adoré?
Heureux l'homme surtout, s'il a rendu son âme,
Sans avoir entendu ces angoisses de femme,
Ces longs pleurs, ces sanglots, ces cris perçants et doux
Qu'on apaise en ses bras ou sur ses deux genoux,
Pour un chagrin; mai qui, si la mort les arrache,
Font que l'on tord ses bras, qu'on blasphème, qu'on cache
Dans ses mains son front pâle et son cœur plein de fiel,
Et qu'on se prend du sang pour le jeter au ciel. -
Mais qui saura leur fin? -

Sur les pauvres murailles
D'une auberge où depuis on fit leurs funérailles,
Auberge où pour une heure ils vinrent se poser
Ployant l'aile à l'abri pour toujours reposer,
Sur un vieux papier jaune, ordinaire tenture,
Nous avons lu des vers d'une double écriture,
Des vers de fou, sans rime et sans mesure. - Un mot
Qui n'avait pas de suite était tout seul en haut;
Demande sans réponse, énigme inextricable,
Question sur la mort. - Trois noms, sur une table,
Profondément gravés au couteau. - C'était d'eux
Tout ce qui demeurerait... et le récit joyeux
D'une fille au bras rouge. „Ils n'avaient, disait-elle,
Rien oublié.” La bonne eut quelque bagatelle
Qu'elle montre en suivant leurs traces, pas à pas.
- Et Dieu? - Tel est le siècle, ils n'y pensèrent pas.

Egyik se tette meg, hogy - felpattanva - messze
szaladjon attól el, kit nincs követni mersze,
és megtagadva - mint tévedést - a halált,
karjából lökje el imádott gyilkosát.
Boldog a férfi, ki úgy adja vissza lelkét,
hogy nője jajsavát, szivettépő keservét
nem hallja, mit amúgy ölbe ültetve vagy
gyengéden ölelő karral csitítanak,
mikor gyötrő a kín. Ám ha szoros karokból
ragad ketté a vég, mindenki sírva tombol,
kezébe temeti homlokát s szíve el-
vakult vérvádjait az égnek hánnya fel.
Ki látta végüket?

Egyedül a szegényes
falú hotelszoba, hová pihenni tértek
egy órácskára csak, de végül is örök
álomra leltek a kopott falak között.
Vers volt olvasható a méla sárgulással
enyésző kárpiton, kétféle kézírással,
buta kis versezet, döcögő, rímtelen.
Egy szó feljebb került s parázslík odafenn,
kérdés, amelyre nincs válasz, örök talány a
halálról. S még a kis asztal lapjába vájva
három név is virult. Ennyi maradt csupán
belőlük. S egy vörös könyökű szobalány
beszámolója. Ő mondta: „Nem feledkeztek
ők biz' meg semmiről.” Pár apróságot eltett,
s így megmaradt rövid létük néhány jele.
- S Isten? - Örök. De ők nem gondoltak vele.

VICTOR HUGO
(1802-1885)

CETTE VILLE

Cette ville
aux longs cris,
qui profile
son front gris,
des toits frêles
cent tourelles
cloche grêle -
c'est Paris.

E VÁROS

Hosszu fütty
fonja át
füstüzüst
homlokát,
karcsu, rőt
háztetők
s csengettyűk
Párizsát.

THÉOPHILE GAUTIER
(1811-1872)

NOËL

Le ciel est noir, la terre est blanche;
- Cloches, carillonnez gaîment! -
Jésus est né; - la Vierge penche
Sur lui son visage charmant.

Pas de courtines festonnées
Pour préserver l'enfant du froid;
Rien que les toiles d'araignées
Qui pendent des poutres du toit.

Il tremble sur la paille fraîche,
Ce cher petit enfant Jésus,
Et pour l'échauffer dans sa crèche
L'âne et le boeuf soufflent dessus.

La neige au chaume coud ses franges,
Mais sur le toit s'ouvre le ciel
Et, tout en blanc, le choeur des anges
Chante aux bergers: „Noël! Noël!”

KARÁCSONY

Éj van, a földet hó takarja,
vidám harangok hangja szól,
Jézus megszületett. Az anyja
szerelmesen fölé hajol.

Nincs ékes függöny, mely megóvná
a hidegtől a kisdedet,
csupán pókok hálója lóg rá -
korhadtt gerendákról fityeg.

Didereg szalma-nyoszolyáján
a csecsemő s nem alszik el,
melengeti ökör és bárány:
jászlába hő párát lehel.

A hó kirojtozza az almot,
de a tető mennyboltra nyit,
s a pásztoroknak égi hangok
zengik: „Itt a Karácsony! Itt!”

EUGÈNE POTTIER
(1816-1887)

LA TERREUR BLANCHE

Messieurs les conservateurs,
Vous le grand parti de l'Ordre,
Procédons, plus de lenteurs!
L'hydre peut encor nous mordre.
On a pris Paris et huit jours durant
Par la mitrailleuse on sut faire grand,
Taper dans le tas, c'était à se tordre,
Mais fallait finir comme on commença.
Fusillez-moi ça!
Fusillez-moi ça!
Pour l'amour de Dieu, fusillez-moi ça!

Dans les premiers jours d'exploits
On n'a pas manqué de touche;
Quand on relit le Gaulois,
L'eau vous en vient à la bouche.
Parlez-moi des gens comme Galliffet:
Avec la canaille il va droit au fait,
Mais l'esprit public d'un rien s'effarouche,
Bref, dans les pontons on les entassa...
Fusillez-moi ça!
Fusillez-moi ça!
Pour l'amour de Dieu, fusillez-moi ça!

Dès qu'on juge c'est gâché,
On tombe dans le vulgaire,
Ils sont en papier mâché
Vos fameux conseils de guerre!
Pourquoi les Gaveaux, les Boisdénemets
Vous embarquez-vous dans les si, les mais?
La peine de mort! encor ce n'est guère,
Mais pas de Cayenne ou de Lambessa.
Fusillez-moi ça!
Fusillez-moi ça!
Pour l'amour de Dieu, fusillez-moi ça!

Quels lâches, que ces meneurs,
Ils ont gagné la frontière.
C'étaient tous des souteneurs
Et des rôdeurs de barrière,
Des joueurs de vielle et des vidangeurs.
Que d'argent trouvé sur ces égorgeurs!
C'est vingt millions qu'emportait Milliére,
Enfin Delescluze était un forçat.

A FEHÉRTERROR

Jó konzervatív urak,
hatalmas pártja a Rendnek,
rajta, függéken! A vad
ölelésű polip kerget.
Levertük Párizst, nyolc napba se telt,
gépfegyverünk, mondhatni, remekelt,
nekimentünk - de szép volt! - a tömegnek.
A vég olyan lesz, mint a kezdetek...
Rajta, lőjetek!
Rajta, lőjetek!
Isten nevében, rajta, lőjetek!

Hajh, dicső első napok!
Mennyi vér, mennyi találat!
A Gaulois-t olvasod
s szádban összefut a nyálad...
Oly embert, mint Galliffet, még ki látott?
A rongyosokkal nem kukoricázott,
s - a közkedély bár morgott, mint az állat -
a rab-gályán mind messze evezett...
Rajta, lőjetek!
Rajta, lőjetek!
Isten nevében, rajta, lőjetek!

Ítékezni mi dolog?
Bíbelődjön vele más már?
Nincsen hiábavalóbb
a híres haditanácsnál!
Miért, hogy Gaveau, Boisdénemet
leggyakoribb szava a „ha”, a „de”?
Miért nem több, kire kirótt halál vár?
S Cayenne, Lambessa miért üresek?
Rajta, lőjetek!
Rajta, lőjetek!
Isten nevében, rajta, lőjetek!

Gyáva főkolomposok,
idegenbe elfutottak,
koldusok, bujtogatók,
rongy, csavargó népség voltak.
Vécépucolók, ócska verklisek,
mi kincs volt náluk; milyen pénz-tömeg!
Milliére hozott számos milliókat
s Delescluze rab volt, kezén kötelek...

Fusillez-moi ça!
 Fusillez-moi ça!
 Pour l'amour de Dieu, fusillez-moi ça!

 Quoi! Rochefort qui trahit,
 Dans ses immondes sornettes,
 Un illustre homme d'État
 De vieux serpent à lunettes.
 L'homme à la Lanterne, un esprit cassant,
 Marquis journaliste et buveur de sang,
 Quoi, vous le tenez dans vos mains honnêtes,
 Ce petit monsieur qui nous agaça.
 Fusillez-moi ça!
 Fusillez-moi ça!
 Pour l'amour de Dieu, fusillez-moi ça!

 Les petits sont pétroleurs
 Dans le ventre de leur mère;
 Pour supprimer ces voleurs
 Nul moyen n'est trop sommaire.
 Exemple: à Montmartre, un mâle étant mort,
 La femelle en pleurs s'élance et nous mord;
 Bien qu'elle fût pleine, on prit la commère:
 A faire coup double, elle nous força.
 Fusillez-moi ça!
 Fusillez-moi ça!
 Pour l'amour de Dieu, fusillez-moi ça!

Rajta, lőjete!k!
 Rajta, lőjete!k!
 Isten nevében, rajta, lőjete!k!

 Mit? Rochefort, ki élveteg
 oktan kedéllyel egy vén
 államférfit bősztett
 vaksi kobrának nevezvén,
 az éles-eszű Lámpás-ember, ó
 a szerkesztő-márki, a vérivó,
 hogy lehet foglyod, ó becsületes nép?
 Hisz minket annyiszor megcsipkedett...
 Rajta, lőjete!k!
 Rajta, lőjete!k!
 Isten nevében, rajta, lőjete!k!

 Még a kisdéd is konok,
 anyja méhében gazember,
 irtani e fajzatot
 sohasem elég a fegyver.
 A Montmartre-on egy férfi elesett,
 asszonya sírt, majdnem nekünk esett.
 Elkaptuk, hasában „áldott teherrel”.
 Szegényre kétszer nyitottunk tüzet...
 Rajta, lőjete!k!
 Rajta, lőjete!k!
 Isten nevében, rajta, lőjete!k!

JULES VALLÈS
(1832-1885)

VINGT-HUIT MAI

Vingt-huit mai:

La bataille allait être finie.
Les canons éreintés hurlaient notre agonie.
Mais il restait encor quelque part, par là-bas,
Un drapeau qui saignait sur des pavés en tas.
J'allai de ce côté, chancelant, las de vivre...
Les autres étaient morts - personne pour me suivre!
Je râlais, épuisé par la lutte en fureur
Noir de crasse et de poudre et saoulé de douleur.
La rue où je passais était calme et déserte;
Même quelques pavés avaient la barbe verte,
Un bout de treille en fleur s'étirait contre un mur;
Là-haut un soleil cru flambait dans un ciel dur,
Que les boulets rayaient comme des hirondelles.
L'incendie étalait l'or rouge de ses ailes!
Entre la terre chaude et le ciel aveuglant
Le vaincu s'arrêta pâle, las et sanglant...
A quoi pensa-t-il donc? - J'ai perdu la mémoire
Le souvenir s'éteint dans la nuit de l'histoire;
Mais tandis qu'il était ainsi seul et debout,
Le yeux vers l'horizon, le coeur je ne sais où,
Les doigts tachés de rouge et la tête livide,
Avec des airs de fou serrant son fusil vide,
Un bruit se fit entendre en ce calme profond
Que coupait seulement les hoquets du canon.
Et machinalement je relevai la tête...
Je vis sur un balcon, accoudée et coquette,
Une femme aux cheveux dorés, aux grands yeux bleus.
La femme et le vaincu se fixèrent tous deux,
Elle avait un peignoir avec des noeuds groseille
Et portait, en cocarde, un oeillet sur l'oreille...
Ce ne fut qu'un rayon, une flamme, un éclair!
J'entendis une voix qui déchirait l'air clair,
Et je n'eus que le temps de tourner la muraille
Feu!... cria-t-on. - C'étaient les soldats de Versailles.
J'ai toujours dans les yeux l'éclair de cet oeil bleu,
Je revois ce peignoir enrubanné de feu,
Dans l'air chargé de mort cette allure de fête,
Cette coquetterie au fort de la tempête,
Et je mêle toujours quand je deviens songeur,
L'odeur de notre poudre à l'odeur de sa fleur.

MÁJUS HUSZONNYOLC

Május huszonnyolc.

Már a harc csitult, a fáradt,
vén ágyúk öblösen bőgték agóniánkat,
de még lengve tüzelt az utcakő-hegyen
egy zászló, lángszinű, megtépve, véresen.
Elindultam oda, bicegve, meggyötörten,
elhullt a többi mind - senki sem járt köröttem,
oly ádáz volt a harc, lankadt voltam, beteg,
részegített a kín, a por beszennyezett.
Csak léptem kopogott, meg-megtörte a csöndet,
zöld moh-szakállá volt némelyik utcakőnek,
virágzón egy falon szőlőlugas virult,
a mord égen a nap vad lángolásra gyúlt.
Fönn kartácsrepeszek röpködtek, mint a fecskék,
szárnyuk rőt aranyát tüzek kiterjesztették,
parázsló, forró föld s vakító ég között
a legyőzött megállt, fehér volt s meggyötört.
Mire gondolt vajon? Nem tudhatom. Az élmény
s emlék fénye kihúny az idő éje mélyén...
Ott állt, magányosan - merev szeme a tág
horizontra szegült, szíve is messze járt,
ökle vörösbe-vont, csak állt halottfehéren,
nézése eszelős, üres fegyver kezében -
s neszt hallott, kicsi neszt, a csöndben furcsa zajt,
melyet csak pár löveg dörrenése zavart.
És akkor hirtelen fejemet fölemeltem,
lángvörös hajú nő jelent meg, ím, felettem,
fönn állt egy balkonon, kacéran kihajolt,
a legyőzött s a nő nem moccant, szót se szólt.
Ribizkés pongyolát viselt, haján meg árva,
piros szegfű virult, mint vérszinű kokárda,
egy sugár volt csupán, egy láng, egy villanás...
S hang csattant hirtelen, mint puskadurranás,
alig jutott időm egy fal mögé beállni...
Tűz! - hallatszott. Megjöttek Versailles vad katonái.
...És mindig látom én a kék szem sugarát,
a tűztől ékitett, pirosuló pongyolát,
halállal mérgezett tavaszban azt a flörtöt,
bájos kacérkodást, míg a vihar dühöngött.
S álmomban úgy kísért: összefonódva ma
a puskaporszag és a szegfű illata.

GUILLAUME APOLLINAIRE
(1880-1918)

LE PONT MIRABEAU

Sous le pont Mirabeau coule la Seine
Et nos amours
Faut-il qu'il m'en souvienn
La joie venait toujours après la peine

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

Les mains dans les mains restons face à face
Tandis que sous
Le pont de nos bras passe
Des éternels regards l'onde si lasse

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

L'amour s'en va comme cette eau courante
L'amour s'en va
Comme la vie est lente
Et comme l'Espérance est violente

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

Passent les jours et passent les semaines
Ni temps passé
Ni les amours reviennent
Sous le pont Mirabeau coule la Seine

Vienne la nuit sonne l'heure
Les jours s'en vont je demeure

A MIRABEAU-HÍD

A Mirabeau-híd alatt fut a Szajna
S szerelmeink
Emléke azt sugallja
Hogy az öröm csupán a kín jutalma

Szállj le éj az óra üssön
Száll a perc de én nem üzöm

Kéz-kézben és egymással szemben álltunk
Híd-karjaink
Alatt a vízre láttunk
Mely az örökös bámulókra ráúnt

Szállj le éj az óra üssön
Száll a perc de én nem üzöm

A múltó vágy az árral tovafolyná
A múltó vágy
S az élet ó mi lomha
És a Reménység is milyen konok ma

Szállj le éj az óra üssön
Száll a perc de én nem üzöm

Fogynak a napok hetek elsuhanva
Nincs mi időt
S szerelmet visszaadna
A Mirabeau-híd alatt fut a Szajna

Szállj le éj az óra üssön
Száll a perc de én nem üzöm

L'ADIEU

J'ai cueilli ce brin de bruyère
L'automne est morte souviens-t'en
Nous ne nous verrons plus sur terre
Odeur du temps brin de bruyère
Et souviens-toi que je t'attends

BÚCSÚ

Egy avarfűszálat letépek
Az őszt meghalt hidd el nekem
Nem látsz e földön s én se téged
Avarfüvek illatos évek
S hidd el hogy várlak szüntelen

HÔTELS

La chambre est veuve
Chacun pour soi
Présence neuve
On paye au mois

Le patron doute
Payera-t-on
Je tourne en route
Comme un toton

Le bruit des fiacres
Mon voisin laid
Qui fume un âcre
Tabac anglais

O La Vallière
Qui boîte et rit
De mes prières
Table de nuit

Et tous ensemble
Dans cet hôtel
Savons la langue
Comme à Babel

Fermons nos portes
A double tour
Chacun apporte
Son seul amour

SZÁLLODÁK

Özvegy a kvártély
S nagyon sivár
Az uzsorás bér
Havonta jár

Gazdánk hitelt nem
Ad már nekünk
Csavarmenetben
Tekeredünk

Bérkocsi-zajra
Szomszéd neszez
Angol szivarja
Nem kellemes

Éjjeliszekrény
La Vallière
Imámon ferdén
Kacagni mer

És mindahányan
Kik itt lakunk
Bábel tornyában
Karattyolunk

Ajtajainkon
Dupla a pánt
Belopja titkon
Ki-ki a lányt

PAUL GÉRALDY
(1885-1983)

QUARANTE ANS

Quarante ans: la maturité!
Plus de force, moins de santé.
Plus d'allure, moins de beauté.
Plus de hauteur, moins de fierté.
Moins d'appétits, plus d'exigences.
Moins d'élan, plus de volonté.
Moins de foi, plus d'autorité.
Moins de coeur, plus d'humanité.
Plus de vertu, moins d'innocence.
Et quelque bien à quoi l'on pense,
plus de prix et moins d'importance...
Noire lumière de l'Été!

NEGYVEN ÉV

Negyven év - az már érettség!
Több erő - kisebb egészség.
Több allűr - kevesebb szépség.
Nagy dölyf - kis önérzetesség.
Kis étvágy - nagy igényesség.
Kis iram - nagy eltökéltség.
Kis hit - nagy tekintélyesség.
Kevesebb szív - több emberség.
Több erény - kisebb tisztesség.
S bárki bárhogy vélekedjék:
több bér - kisebb jelentőség...
Nyári, tündöklő sötétség!

FIN TISSERAND

Fin tisserand qu'un rythme égal et sage entraîne,
dont la tâche et le temps suivent le même cours,
puissé-je comme toi toujours
mesurer mon oeuvre à ma peine
et, comme ta trame à ta chaîne,
unir mon poème à mes jours!

ÜGYES TAKÁCS

Ügyes takács, serény kezed ütemre moccan,
ritmusodat a cél s az idő szabja meg,
tanítsd meg mesterségedet,
hogymunkámat bölcsen beoszlom
és - mint vetélőd - összefonjam
napjaimmal verseimet.

QUAND CESSERONT VOS TRAITS...

Quand cesseront vos traits de la prendre pour cible,
ce cœur que vous fîtes sensible
et dont vous n'avez pas pitié,
Seigneur? Ah! sauvez-nous de l'amour impossible
et de la déserte amitié!

NYILAI DAT, URAM...

Nyilaidat, Uram, mikor szűnsz meg szívemre
zúdítani? Oly árva, gyenge -
nincs benned semmi irgalom?
Sivár és képtelen barátság s szerelem ne
gyötörje többé ily nagyon!

PASSÉ

Tu m'étouffes! Place! Assez!
Je suis fait de toi, je sais.
Il n'est pas en moi, Passé,
Passé fade,
de place où tu n'aies posé
ton baiser
ou ta griffade.
C'est toi qui m'as animé,
nourri, formé, déformé,
Passé tendre.
Rien ne peut plus à présent
de ma chair ni de mon sang
te déprendre.
Je suis ton terme et ton séjour...
Soit! Habite-moi. Mets à jour,
dans les cryptes de ma mémoire,
tes tables et tes répertoires.
Fais le compte de mes victoires,
l'inventaire de mes amours!
Travaille bien, vieil archiviste!
Tes catalogues et tes listes,
engrave-les dans mon coeur triste!
Même, pour qu'à tes radotages
je me laisse mieux prendre encor,
triche, rajuste l'image,
époussette, poudre d'or,
farde la vieille aventure,
maquille, repeinturlure,
la figure
et le décor!
Insiste, reviens, rabâche!
Poursuis ta macabre tâche
d'étiqueteur, d'embaumeur...
Mais poursuis-la du moins dans l'ombre!
Toi, ta poussière et tes décombres,
je vous consigne dans mon coeur.
Restes-y! Je ne veux plus voir
autour de moi rien qui t'évoque.
Je débarrasse mes tiroirs
de ton masque et de ta défroque.
Je déchire tous les portraits
et je brûle toutes les lettres.
Je t'exhume de mes coffrets
et secoue ta cendre au vent frais
de mes fenêtres!
Je te jette. Je te bannis.

MÚLT

Még megfojtasz! Hagyj! Elég!
Múlt, beteltem veled épp.
Unlak már, hisz bélyegét
csókjaidnak
egyre hordom s rajtam ég
nyoma még
a karmaidnak.
Felneveltél engemet,
formált, torzított kezéd,
mint anyám rég.
Húsom, vérem vagy nekem,
nem szakadhatsz el sosem,
bármi vár még.
Véged s kezdeted vagyok -
tölts be hát. Pakold a sok
jegyzetet, tablót eszemnek
tárába, hogy ne feledjek.
Minden győzelmet, szerelmet
felsoroljon lajstromod!
Dolgozz, öreg levéltáros,
nem lehet listád hiányos -
bús szívemnek ennyit áldozz!
Áltasson a fecsegésed,
lelkem káprázatra kész,
ámítsd, retusáld a képet,
rongyoddal töröld le és
szórj aranyport sok kalandra,
hogy magát szebbnek mutassa
az alak, s a
díszítés!
Jöjj, serénykedj és csacsogj csak!
Szortírozzad, balzsamozzad
azt, amit kell, rendesen!
És ne munkálkodj sötétben,
szívem lásson tiszta fényben
s számba mindent úgy vegyen.
Ott maradj! Nem állhatom
azt, ki folyton megidézzet,
maskarátat kidobom,
limlomodra rá se nézek.
Széttépem a képeket,
nem menekszik egy levél sem,
exhumállak rekeszek
hantjaiból s elpereg
hamvad a szélben.
Eltaszítlak végre. Menj!

Je te débusque de tes nids,
de tes cachettes.
Je veux tendre aux dieux inconnus
des murs lisses, des rayons nus,
des tables nettes!
Même vous que j'ai tant aimés,
amis parfaits et périmés,
tristes livres,
allez! ne m'accompagnez plus!
C'est m'écoeurer que m'avoir plu.
Poèmes, je vous ai trop lus.
Je me délivre!
Et que si mon coeur surchargé,
trop faible pour se dégager,
reste écrasé sous ses bagages,
moi du moins, détaché, léger,
sans nom, sans âge,
libre, lavé du Souvenir
et nu dans mes chambres désertes,
ivre de t'appartenir,
je puisse vers toi bondir,
Avenir,
les mains ouvertes!

Fészkedet is felverem -
nem véd a rejtek.
S tiszta lappal hódolok
én a meg nem álmodott
új isteneknek.
Oly nagyon szerettelek,
mint a kedvenc könyvemet -
s most sutba doblak.
Menj! Ne kísérj! Háborog
gyomrom, ha rád gondolok,
vers vagy, agyonolvasott -
szabadulnom hagyj!
Szívem szédeleg nagyon,
összeroskad, hisz agyon-
nyomja múltja terhe,
ámde mégis szárnyalón,
újjászületve,
emlékektől mentve jó,
s bár magánya nő a korral:
öröme is egyre nő,
mert feléd repeshet ő,
ó Jövő,
kitárt karokkal!

SUR LE PIÉDOUCHE DU PETIT FAUNE DE MON JARDIN

Souffle! Il fait si bleu, mon cher hôte,
sur ces brouillards de ton esprit!
Rouge au seuil de ta maison haute,
ne vois-tu pas comme je ris?
Le bonheur est-il si fragile
et si fugace en vérité
qu'il ne se puisse acclimater
qu'au coeur d'un petit dieu d'argile?

KERTEM FAUN-SZOBROCSKÁJÁNAK TALAPZATÁN

Fújd, kedves vendégem! A kék menny
ragyog köd-szellemed felett.
Magas háznak küszöbén fenn
vöröslesz - én meg nevetek.
A boldogság ilyen törekeny
s ilyen gyorsan illan tovább?
Apró agyagisten szívében
találja meg csak otthonát?

Megjegyzés: *Hozzád tartozom* címmel 1997-ben jelent meg a General Press Kiadó gondozásában Paul Géraudy időskori verseskötete, amelynek eredeti címe *Vous et moi* (Ti és én) volt. Én fordítottam magyarra. Franciaországban 1960-ban jelent meg, mintegy alkonyi visszfényeként a *Toi et moi* című századeleji Géraudy-kötetnek, amely nálunk - *Te meg én* címmel - 1913-ban látott napvilágot, Kosztolányi Dezső fordításában.

A General Press Kiadó „Szép versek, szép köntösben” című impozáns sorozatában kötött a terjedelem, ezért a *Ti és én* néhány darabja kimaradt a magyar kiadásból. Egészüljön ki itt.

LOUIS ARAGON
(1897-1982)

DU POÈTE À SON PARTI

Mon parti m'a rendu mes yeux et ma mémoire
Je ne savais plus rien de ce qu'un enfant sait
Que mon sang fût si rouge et mon coeur fût français
Je savais seulement que la nuit était noire
Mon parti m'a rendu mes yeux et ma mémoire

Mon parti m'a rendu le sens de l'épopée
Je vois Jeanne filer Roland sonne le cor
C'est le temps des héros qui renaît au Vercors
Les plus simples des mots font le bruit des épées
Mon parti m'a rendu le sens de l'épopée

Mon parti m'a rendu les couleurs de la France
Mon parti mon parti merci de tes leçons
Et depuis ce temps-là tout me vient en chansons
La colère et l'amour la joie et la souffrance
Mon parti m'a rendu les couleurs de la France

PÁRTJÁHOZ A KÖLTŐ

Pártomnak köszönöm szemem s eszmélkedésem
Azt tudtam én csupán amit minden kölyök
Hogy szívem francia s hogy vérem színe rőt
Meg azt is hogy az éj fekete mint az ében
Pártomnak köszönöm szemem s eszmélkedésem

Pártomnak köszönöm hogy époszok üzennek
Látom Johanna szó Roland kürtjébe fűj
A Vercors-on vitéz korok emléke gyúl
Mitől a tiszta szó kardnál is élesebb lett
Pártomnak köszönöm hogy époszok üzennek

Pártomnak köszönöm hogy színes lett az ország
Pártom pártom ama leckéd életre szól
Amelytől fogva dal fogan bennem mikor
Haragszom szeretek örülök vagy ha gond rág
Pártomnak köszönöm hogy színes lett az ország

ELSA

Suffit-il donc que tu paraisses
De l'air que te fait rattachant
Tes cheveux ce geste touchant
Que je renaisse et reconnaisse
Un monde habité par le chant
Elsa, mon amour, ma jeunesse.

O forte et douce comme un vin
Pareil au soleil des fenêtres
Tu me rends la carasse d'être
Tu me rends la soif et la faim
De vivre encore et de connaître
Notre histoire jusqu'à la fin.

C'est miracle que d'être ensemble
Que la lumière sur ta joue
Qu'autour de toi le vent se joue
Toujours si je te vois je tremble.
Comme à son premier rendez-vous
Un jeune homme qui me ressemble.

Pour la première fois ta bouche
Pour la première fois ta voix
D'une aile à la cime des bois
L'arbre frémit jusqu'à la souche
C'est toujours la première fois
Quand ta robe en passant me touche.

Ma vie en vérité commence
Le jour que je t'ai rencontrée
Toi dont les bras ont su barrer
Sa route atroce à ma démente.
Et qui m'a montré la contrée
Que la bonté seule enseme.

Tu vins au coeur du désarroi
Pour chasser les mauvaises fièvres
Et j'ai flambé comme un genièvre
A la Noël entre tes doigts,
Je suis né vraiment de ta lèvre
Ma vie est à partir de toi.

Suffit-il donc que tu paraisses
De l'air que tu fais rattachant
Tes cheveux ce geste touchant.
Que je renaisse et reconnaisse
Un monde habité par le chant
Elsa, mon amour, ma jeunesse!

ELZA

Elég csupán egy csöppnyi lábnyom
lépted nyomán s egy mozdulat
(amivel feltűzöd hajad):
s máris követlek, pusztá tájon
dalt szórva szét, mint magvakat -
Elza, szerelmem, ifjuságom!

Zamatos vagy, mint drága fajbor,
s szép, mintha rámán fény remeg,
tőled kapom az életet,
amelynek szomjusága hajsza
megtudni, hogy utam veled
rosszul végződik-e avagy jól?

Már nélküled nevem se tudnám,
átfénylik arcod a borún,
a szél ölelni meg nem un,
megremegek, ha jössz az utcán,
akár az első randevún
egy ifjú, ki hasonlított rám...

Először ajkad, majd finom, lágy
hangod igézte lelkemet.
S ahogy tövig beleremeg
a fa, ha szárny érinti lombját:
úgy üt, ha érint elmenet
ruhámhoz-lebbenőn a szoknyád.

Igazán attól fogva élek,
amióta Te vagy nekem,
megannyi örütségemen
átmentett biztos ölelése.
S otthonommá lett, kedvesem,
jóságtól zöldelő vidéked.

Dolgaim elrendezve szépen
elűzted a hideglelést,
ujjaid közt kigyúltam és
- akár fénylő fenyőfa - égtem.
A csókod volt a születés,
veled kezdődik létezésem.

Elég csupán egy csöppnyi lábnyom
lépted nyomán s egy mozdulat
(amivel feltűzöd hajad):
s máris követlek, pusztá tájon
dalt szórva szét, mint magvakat -
Elza, szerelmem, ifjuságom!

ROBERT DESNOS
(1900-1945)

CHANT POUR LA BELLE SAISON

Rien ne ressemble plus à l'inspiration
Que l'ivresse d'une matinée de printemps.
Que le désir d'une femme.
Ne plus être soi, être chacun.
Poser ses pieds sur terre avec agilité.
Savourer l'air qu'on respire.

Je chante ce soir non ce que nous devons
combattre
Mais ce que nous devons défendre.
Les plaisirs de la vie.
Le vin qu'on boit avec des camarades.
L'amour.
Le feu en hiver.
La rivière fraîche en été.
La viande et la pain de chaque repas.
Le refrain que l'on chante en marchant sur la route.

Le lit où l'on dort.
Le sommeil, sans réveils en sursaut, sans angoisse
du lendemain.
Le loisir.
La liberté de changer de ciel.
Le sentiment de la dignité et beaucoup d'autres
choses
Dont on ose refuser la possession aux hommes.

J'aime et je chante le printemps fleuri.
J'aime et je chante l'été avec ses fruits.
J'aime et je chante la joie de vivre.
J'aime et je chante le printemps.
J'aime et je chante l'été, saison dans laquelle je
suis né.

ÉNEK A SZÉPSÉG ÉVSZAKÁÉRT

Nincsen ahhoz hasonló ihletés,
mint egy tavaszi reggel mámora
vagy vágy, mit asszony ébreszt.
Lenni, mint annyi más - s már nem magunkként.
Mozdulni kész lábbal illetni földet.
Ízelve szívni tiszta levegőt.

Nem éneklek ma este én
a harcról.
Csak arról, ami védekezni sarkall.
Az élet gyönyöréről.
A borról, mit barátokkal iszunk meg.
A vágyról.
Tűzről a télen.
Hús folyóról a nyárban.
Kenyérről, húsról minden étkezésnél.
A refrénről, mit úton menve zengünk.

Az ágyról, melyben alszunk.
A reggelről, amelyen nem riadva
ébredünk, holnapoktól rettegően.
A ráérő időről.
Kedvére változó mennyboltozatról.
A méltóságérzetről s más egyébről,
amely mer
birtoklást tiltani az embereknek.

Dalolva áldom díszét a tavasznak.
Dalolva áldom gyümölcsét a nyárnak.
Dalolva áldom örömét a létnek.
Dalolva áldom a tavaszt, s leginkább
a nyáridőt, az évszakot, amelyben
születtem.

JACQUES PRÉVERT
(1900-1977)

LES FEUILLES MORTES

Oh! je voudrais tant que tu te souviennes
des jours heureux où nous étions amis,
en ce temps-là la vie était plus belle
et le soleil plus brûlant qu'aujourd'hui.
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle,
tu vois, je n'ai pas oublié...
Les feuilles mortes se ramassent à la pelle,
les souvenirs et les regrets aussi.
Et le vent du Nord les emporte
dans la nuit froide de l'oubli.
Tu vois, je n'ai pas oublié
la chanson que tu me chantaies.

C'est une chanson qui nous ressemble,
toi qui m'aimais et je t'aimais.
Et nous vivions tous deux ensemble
toi qui m'aimais moi qui t'aimais.
Mais la vie sépare ceux qui s'aiment
tout doucement sans faire de bruit.
Et la mer efface sur le sable
les pas des amants désunis.

HALOTT LEVELEK

Jusson eszedbe, mi oly messze tűnt,
az az idő, mi csak tiéd s enyém,
ó, sokkalta szebb volt az életünk,
és ragyogóbb, hisz dőlt ránk a fény.
Kupacban áll a sok hol falevél -
a tűnt nyarak emléke int,
kupacban áll már a sok holt levél,
mint könnyeink és örömeink.
És az őszi szél elhordja mind,
hol feledésnek éje vár,
de lásd, tudom még szó szerint
azt a dalt, mi oly messze már...

E dal miénk, hozzánk hasonló,
tiéd e dal s enyém, szívem,
nincs két szív még oly egybehangzó,
mint szíved és az én szívem.
Csendben válnak el, egy szót se szólva,
kiket az élet űz tovább,
és az ár, a tengerár lemossa
a tűnt szeretők lábnyomát.

FRANCIA SZERZŐK MŰVEI BARANYI FERENC FORDÍTÁSÁBAN 1961-2001

Baranyi Ferenc önálló verseskötetében

Hétköznapi istenhozád. Versek 1979-1981
Magvető Könyvkiadó, 1982

Baranyi Ferenc műfordításköteteiben

Baranyi Ferenc: *Szerelem és háború.* Adaptációk a világirodalomból (Versek). Zrínyi Katonai Kiadó, 1983

Baranyi Ferenc: *Europarnasszus.* Válogatott műfordítások
Előszó: Madarász Imre. K.u.K. Könyvkiadó, 2001. Kétnyelvű kiadás
(Olasz, *francia*, német, angol, orosz, szlovák, spanyol, román költők versei eredeti nyelven és magyarul, és részletek a készülő Isteni Színjáték-fordításból.)

Ó, jössz-e már? Szerelmes versek a világ minden tájáról
Válogatta, az előszót írta és fordította: Baranyi Ferenc
K.u.K. Könyvkiadó, 2001

Francia szerzők önálló köteteiben

Viviane Villamont: *Nem akarok belehalni a szerelembe*
Regény. (Je ne veux pas mourir d'amour)
Fordította: Baranyi Ferenc. K.u.K. Kiadó, 1993

Charles d'Orléans: *Dalok, rondók, balladák*
Válogatta, az előszót és a jegyzeteket írta: Baranyi Ferenc
A fordítók közt: Baranyi Ferenc
Felfedezett Klasszikusok 7. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994

André Chénier válogatott versei
Válogatta, az előszót és a jegyzeteket írta: Baranyi Ferenc
A fordítók közt: Baranyi Ferenc
Illusztrációk: eredeti francia kártyalapok 1792-ből
K.u.K. Kiadó, 1994

Alfred de Lamartine: *Búcsú a tengertől.* Válogatott költemények
Összeállította, az előszót és a jegyzeteket írta: Baranyi Ferenc
A fordítók közt: Baranyi Ferenc
Felfedezett Klasszikusok 8. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994

Voltaire válogatott versei
Válogatta, az előszót írta és a jegyzeteket készítette: Baranyi Ferenc
A fordítók közt: Baranyi Ferenc. Metál Könyvek
Mikszáth Kiadó, Horpács, 1994

Jules Verne: *Párizs a XX. században*
 Regény. - Paris au XXe siècle.
 Az előszót írta és a szöveget gondozta: Piero Gondolo Della Riva
 Fordította: Baranyi Ferenc. K.u.K. Kiadó, 1995

Ilka Nobs-Süpek: *Utolsó könnyeim*. Versek 1994-1996
 Mes dernières larmes. Poesies 1994-1996.
 Fordította: Baranyi Ferenc. Z-füzetek/75, 1996. Kétnyelvű kiadás

Paul Géraudy: *Hozzád tartozom*. Versek
 Válogatta és az előszó írta: Baranyi Ferenc
 Fordította: Baranyi Ferenc
 Szép versek, szép köntösben. General Press Kiadó, 1997

Alfred de Vigny: *A farkas halála*. Válogatott költemények
 La mort du loup. Poèmes choisis.
 Válogatta és az utószót írta: Baranyi Ferenc
 A fordítók közt: Baranyi Ferenc
 Eötvös klasszikusok 24. Oktatási segédanyag
 Eötvös József Könyvkiadó, 1999. Kétnyelvű kiadás

Antológiákban és egyéb kiadványokban megjelent fordítások

Száz szerelmes sóhaj. Három évezred európai költészetéből
 Válogatta és az előszót írta: Baranyi Ferenc
 A fordítók közt: Baranyi Ferenc. K.u.K. Kiadó, 1996, 1998 és 2001

Egyetlen verseink. Költőtárs szerzők
 Válogatta és az előszót írta: Somos Béla
 A költők közt: Baranyi Ferenc. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997

Ó édes kéj! Francia szerelmes versek
 Válogatta és az előszót írta: Baranyi Ferenc
 A fordítók közt: Baranyi Ferenc
Szép versek, szép köntösben. General Press Kiadó, 1997

Mondd, hogy szeretsz!
 Szerelmes költőpárok, visszacsókolt múzsák (Versek)
 Válogatta és az előszót írta: Baranyi Ferenc
 A fordítók közt: Baranyi Ferenc
 K.u.K. Könyvkiadó, 1998 és 1999

Trubadúrok és trouvèrek. Az udvari szerelem költészete
 Összeállította, válogatta, az előszót és a jegyzeteket írta:
 Szabics Imre
 A versek fordítói közt: Baranyi Ferenc
 Eötvös klasszikusok 15., Oktatási segédanyag
 Eötvös József Könyvkiadó, 1998

Francia költők antológiája
 A kötetet válogatta és az életrajzi jegyzeteket írta: Szabics Imre (IX-XVII. sz.), Karafiáth Judit (XVIII-XX. sz.) Az összekötő szöveget Szabics Imre írta
 A fordítók közt: Baranyi Ferenc. Magyar Könyvklub, 1999

Maradj velem. Versek halhatatlan szerelmesekről
Válogatta és az előszót írta: Baranyi Ferenc
A fordítók közt: Baranyi Ferenc. K.u.K. Könyvkiadó, 1999

Órizem a szemed
Versek szerelmes pillantásokról, búvölő tekintetekről
Válogatta és az előszót írta: Baranyi Ferenc
A fordítók közt: Baranyi Ferenc. K.u.K. Kiadó, 2000

Dalok, operaszövegkönyvek fordításai

Baranyi Ferenc: *Operaszövegek.* Szavakkal a zene szolgálatában
Metál Könyvek. Mikszáth Kiadói, Horpács, 1995
(Zenetörténeti könyv, Baranyi Ferenc verseivel és operalibrettó-fordításával, részben kotta.
Részletek: Bizet: Gyöngyhalászok című operájából. M. Carré és E. Cormon szövegkönyve,
Baranyi Ferenc fordításában.)

Hans Habe: *A Primadonna.* Fordította: Villányi György
Az operarészletek fordítói közt: Baranyi Ferenc. K.u.K. Kiadó, 2001
(Részletek: Verdi: Szicíliai vecsernye című operájából. E. Scribe és C. Duveyrier
szövegkönyve, Baranyi Ferenc fordításában.)

Függelék

Baranyi Ferenc francia sanzonokat és operaáriákat is fordított, melyek szerepeltek rádióban,
TV-ben és hanghordozókon

Operalibrettó-fordításai között francia művek is szerepelnek:

Gounod: *A galamb* című operáját a TV Zenés Színház mutatta be

Bizet: *Gyöngyhalászok* és *Carmen* című opera szövegkönyvének fordítása

(Az utóbbiak megjelenés előtt, az Eötvös József Könyvkiadó Kétnyelvű operaszövegkönyvek
sorozatában.)

Összeállította: *Snéden Norina*

A HUNGAROVOK KIADÓ AJÁNLATA

- Anga Mária:** Hajnalt teríték ágyamon (versek)
- Balla László:** Lali az oroszlánbarlangban (regény)
- Banos János:** Fekete sebek (versek)
- Baumholczer Tamás:** Statiszták, filmek, forgatások (Egy statisztaszervező eml.)
- Baumholczer Tamás:** Leánykérés a zártosztályon (novellák)
- Baumholczer Tamás:** Macskajaj (novellák)
- Bodnár Erzsébet:** Oroszország a 18-19. században (tanulmányok)
- Czegő Zoltán:** Hetednap után (versek)
- Czegő Zoltán:** Unokás zsoltárok (esszék)
- Csoóri Sándor:** Így lásson, aki látni akar (Válogatott versek magyar-olasz nyelven, Sztanó László fordításában)
- Gángoly Attila-Novák Valentin:** Zsír Balázs (pikareszk regény)
- Gera Pál:** Állatkerti történetek
- Györffy László:** Honi látószög (Helyzetjelentések Magyarországról)
- B. Horváth István:** Kicsiknek, nagyobbaknak, még nagyobbaknak (versek)
- Jankowska Radoslaw:** Kard, test, toll (versek)
- Jánosi András:** Az utolsó ticket (regény a szerző rajzaival)
- Kaiser László:** Dr. Hársing Lajos (életinterjú)
- Kaiser László:** Magyar Ferenc (életinterjú)
- Kaiser László-Jánosi András:** Üdvözet a vándornak (verses-grafikai album)
- Kassai Franciska:** Sírdogál a szépség (versek)
- Kolozsvári Papp László:** Kleotéra története (novellák)
- Kósa Márton:** Adj a légynek egy esélyt! (novellák)
- Machiavelli öröksége. Szerk.: Madarász Imre (tanulmányok)
- Madarász Imre:** Az érzékek irodalma. Erotográfia és pornográfia az olasz irodalomban (tanulmányok)
- Madarász Imre:** „Kik hallgatjátok szerteszét dalokban...” Olasz klasszikusok - mai olvasók (tanulmányok)
- Madarász Imre:** „Költők legmagasabbja”. (Dante tanulmányok)
- Madarász Imre:** Letérés. Történet a múlt évezredből (regény)
- Madarász Imre:** „Örök megújódások”. Születés, újjászületés, feltámadás az olasz irodalomban (tanulmányok)
- Madarász Imre:** Századok, könyvek, lapok (Magyar és világirodalmi tanulm.)

Major János: Hazatérés (versek)

Martin József: Március idusától az aradi Golgotáig (Lapozgató az 1848-49-es forradalom és szabadságharc sajtójából)

Mátyás István: Csillag dalok (versek)

Milley Tóth Ferenc: A karmester vár (versek)

Nagy Gábor: Nem is tudom... Műemlékvédelmi és más írások

Nemeskürty István: Elérhetetlen, tündér csalfa cél : Vörösmarty tündérajátéka, a Csongor és Tünde (tanulmány)

Paládi Zsolt: Szakszerű felszabadítás (novellák)

Pető Kovács Júlia: Anya, mesélj! (gyermekversek)

Pető Kovács Júlia: Szépen nézz rám, Uram Isten! (versek)

Pintér Gábor: Eltévedt csillag (versek)

Rakos Miklós: A magyar hegedűjáték az európai zenekultúrában (tan.)

Reményik László: Életbajnokok (interjúk)

Rózsa Pál: Üdvözlét a vándornak. Dalok Kaiser László verseire

Rózsa Pál: Kantáta Bajcsy-Zsilinszky Endre emlékére

J. Suba Ágoston: Az én 70 évem 1930-2000

Solymár József: Mátyás, a sosemvolt királyfi (ifjúsági regény)

Szappanos Gábor: Apokrif történetek. Novellák egy hétre

Szappanos Gábor: Szárazbabódi dekameron (elbeszélések)

Szervác József: Aszály előtt. Átdolgozás (versek)

Szervác József: Végnapjaim története ... és más egyéb furcsalmak

Dr. Szilágyi Vilmos: Szexuális életünk dilemmái

Temesi Ferenc: Gabo meg a halál (kisprózák, tárcák, tárcanovellák, publicisztika)

Török András István: Történelem és igaz szó (22 beszélgetés)

Tusnády László: Kortársunk, Kossuth Lajos (tanulmányok)

Zoltán Péter: Boszorkánytánc vásznon, ecsettel (novellák)

A könyvek megrendelhetők a kiadónál:
 1137 Budapest, Radnóti M. u. 11.
 Telefon: 340-0859, fax: 239-0578